У НУМАРЫ

Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 30 (804) ГОД XVI БЕЛАСТОК 25 ЛІПЕНЯ 1971 г. ЦАНА 60 гр.

Канстанты Ільдэфонс-Галчынскі

ПЕСНЯ АБ АЙЧЫНЕ

Айчына мая, ты як промень
высокі,
Як шлях, што да сонца адчынен;
Ты шумнае мора, з гор стромкіх
патокі,
Ты дзень мой, ты неба, Айчына.

Ты подзвіг народа майго гераічны,
Работа і танец вясёлы,
І вёскі, што ззяюць агнём
электрычным,
І дзеці, што крочаць у школу.

З табою скарыцца любая дарога.
Твой голас нам шчасце
прарочыць, —
Бо ты — гэта сонца, бо ты —
перамога,
Ты — гэта жыццё наша, Польшча.

Ты — гэта масты прыгажуні
Варшавы,
Ты — свята і хлеб наш надзённы.
Айчына, цябе ў сваіх песнях
мы хвалім,
Ў змаганні і працы натхнёнай.

Ты — наша любоў, і надзея,
і вера.
Над Віслай, над Одрай сввяці нам,
Айчына Шапэна, Айчына
Вальтэра,
Народная наша Айчына.

Пераклаў Іосіф Скурко

Новы Беласток. Фота Цаф — Сянько

ЛЮДЗІ І МАЛІНА

Вёска, як сад. Не відаць дамоў сярод зелені. Запах свежай прыроды.

Вёска — адна з актыўнейшых у Бельскім павеце. Шукаючы крыніц актыўнасці яе, трапляем на людзей.

Сельскагаспадарчы гурток у Паўлах існуе ад 1961 года. Але ад 1969 года яго старшынёй з'яўляецца Лявон Харытанюк — гаспадар сярэдняга пакалення. Узростам набліжаецца пад 40 год, сур'ёзны, скромны і поўны творчай працы.

Лявон Харытанюк — тып новага гаспадара. Ён метадычна і навукова ставіць свае крокі. У грамадскую працу ўвайшоў, прысвоіў яе як адзін з элементаў новага грамадска-гаспадарчага жыцця вёскі. Для пацвярджэння сказанага прывядзем толькі два прыклады грамадскіх чынаў у Паўлах.

Пабудавана раміза ў вёсцы выключна ўласнымі сіламі і сродкамі, «дзяржава не далажыла ані граша». Але словы гэтыя не гучаць як закід, а як гонар для ўласнай ініцыятывы і вытрымаласці.

У гэтым годзе паўлаўцы прывезлі з Беластока будынак і пабудавалі з яго сабе святліцу. Яна яшчэ не абсталявана і ў гэтым яны чакаюць дапамогі.

Кажуць у Паўлах: «Калі людзі бачаць, што нешта робіцца канкрэтна, то не адмовяцца ад ніякага чыну, дадуць і грошы, і свае сілы. Але вось была ў нас справа бруку. Сказалі нам, што зробяць брук, толькі каб мясцовыя людзі дапамаглі ў нефаховых работах. Людзі без ніякіх грошай сарвалі стары брук, а рабочыя прыехалі і п'яныя ляжалі, нічога не зрабілі». Такія з'явы нервуюць працавітых вясковых людзей. Ім шкада і часу, і грошай, якія марнуюцца.

У 20-асабовай партыйнай арганізацыі вёскі (Паўлы і Давідавічы) людзі не з прыпадку ці для славы. Гэта актыўныя і добрыя гаспадары. «Стараемся, — кажуць, — каб пры кожнай грамадскай працы не забракла членаў партыі. Аўтарытэт нашай арганізацыі ў асяроддзі някепскі, — скромна сцвярджае Лявон Харытанюк. Пытаю, што, мабыць, у іхняй партыйнай арганізацыі найлепшыя людзі вёскі.

«Не зусім так было раней. Але мы на апошнім сходзе прынялі пастанову скрэсліць двух, бо ў нішто не ангажаваліся».

Лявон Харытанюк у кар'еры грамадскага дзеяча дайшоў аж да члена Ваяводскага камітэта партыі. Ён старшыня сельскагаспадарчага гуртка, і людзі ад світання прыходзяць параіцца, вырашыць справу. І яшчэ адна функцыя Харытанюка. Ён член мастацкага гуртка ў вёсцы, менавіта слаўнага паўлаўскага драмгуртка, які працуе пад кіраўніцтвам тутэйшай настаўніцы Валі Амельянюк, родам з Дзянісак.

У п'есах, якія ставіць паўлаўскі драмгурток, Лёня Харытанюк заўсёды іграе ролі сур'ёзныя, найцяжэйшыя. Так ужо і пайшло яно, што ён бярэ нялёгкія ролі, дае сабе з імі рады. А сам ён на гэта кажа: «Я лепш адчуваю сябе, калі іграю добрую ролю».

У апошняй п'есе «Немцы» па Кручкоўскаму, якую адаптавала для сваёй сцэны Валя, Лёня Харытанюк іграў ролю нямецкага лекара, антыфашыста, які, рызыкуючы ўласным жыццём, ратуе малую дзяўчынку ад смерці. Расказвае ён сам, што роля гэта моцная і ён ёю сардэчна пераняўся. Калі давалі прэм'еру ў сваёй вёсцы, убачыў, што людзі там на лаўках на зале плачуць: старыя і маладыя, мужчыны. Драматычны гурток (для якога паўлаўскім сябрам раю выбраць назву) працуе нязменна і ўсё лепш. Не задавальняецца ён п'есамі для забавы, а смела бярэцца за вялікую літаратуру. «Заслуга тут перш за ўсё Валі», — такую апінію я пачула ў Паўлах. Але таксама заслуга і ўсіх — тых, хто прымае ўдзел, хто вучыць ролі, хто дыскутуе, як лепш зрабіць, заслуга вялікая школы. Кіраўнік ад самага пачатку з гуртком працуе. Валя Амельянюк праявіла асаблівыя здольнасці ў гэтай працы, але без усіх іншых — прыхільнікаў яе замыслаў і ініцыятывы, — Паўлы не былі б Паўламі, а, напрыклад, іншай вёскай, дзе людзі не ўмеюць або не хочуць выкарыстаць дрэмлючых у сабе сіл і здольнасці.

Як мы ўжо сказалі, вядучую ролю ў Паўлах адыгрывае пакаленне 30-годкаў.

Ад Лявона Харытанюка (бо летнім працавітым днём толькі шчаслівым прыпадкам застала я яго ў вёсцы) запісала прозвішчы людзей, праўда ўжо не бурлівай маладосці, а якраз сталых, найбольш пэўных, іменна 30-гадовых рэалістаў. Яны: Мікалай Нікіцюк, Маня Андрэюк, Анна Краснадэмбская, Васіль Галубоўскі — солтыс, Мікалай Садоўскі — усе з драмгуртка. Звязаліся з ім і не хочуць расставацца.

Мой субяседнік інфармуе: «Як толькі БГКТ пачало арганізаваць павятовыя агляды мастацкай самадзейнасці, то мы ніводнага не прапусцілі».

Новае цяперашняга часу заключаецца

Працяг на стар. 4

СТВАРАЛЬНІКІ НОВАГА

Лягчэй гаварыць, што стварае культуру кампазітар, пісьменнік, кінарэжысёр, што вялікі ўплыў на культурнае жыццё маюць кіно, тэатры, дамы культуры. Але як гэта выглядае на вёсцы, дзе няма кампазітараў, тэатраў, пісьменнікаў? Гаворым пра культурнае жыццё вёскі па-рознаму, і што «забітая дошкамі», і што тут «толькі п'юць віно» і што «ніхто не прыязджае і таму няма культуры».

Гатовы я быў паверыць гэтым сцверджанням, але... Запланаваў перад гэтым паездку па Гайнаўшчыне. Хацеў яшчэ мацней пераканаць сябе ў тым, што сапраўды няма каму нашай вёскі «укультурняць». Паездка пераканала мяне, што разважаю я неразумна, і што наадварот — Гайнаўшчына багатая людзьмі ўпартымі, людзьмі, змяняючымі ўсімі даступнымі спосабамі аблічча нашай вёскі.

Вось што запісаў я ў блакноце.

Прыкладам адданасці справе пераўтварэння свайго асяроддзя можа быць праца Мікалая Бушко з Навасад. Бушко быў у радзе светліцовай, але адыйшоў. Адыйшоў таму, што яго месца павінны заняць іншыя. Але адыйшоў Бушко толькі з рады, аднак застаўся ў святліцы. Гэта ён найчасцей звяртае ўвагу на паводзіны наведвальнікаў, рэдагуе насценгазеты, у якіх адлюстроўваюцца навейшыя сусветныя здарэнні. Тое, што робіць М. Бушко, выклікае ў асяроддзі мешаныя пачуцці: адны вельмі «за», іншыя «супраць». І гэта вельмі добра, што ёсць хтосьці такі, хто ўзбуджае фермент, прымушаючы тым самым да публічнай дыскусіі над паступкамі ці паводзінамі, што ў выніку вядзе да змены асяроддзя.

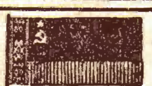
Маленькая вёскаІсток мае клуб «Рух». На сцяне клуба вісіць насценгазета са здымкамі ўласнай мясцовасці. Калісьці гэтыя здымкі стануць дакументам мінулага, а зараз яны кажуць інакш глянуць на загоны, на якіх застаецца столькі людской працы. Фатаграфія можа стаць амаль жыццёвай неабходнасцю, як гэта ёсць у Мацея Дрвенгі з Арэшкава, які грамадска працуе з фатаграфічным гуртком у мясцовай святліцы.

Моладзь ахвотна працуе ў калектывах. Гэта праўда, што прыводзяць яе сюды розныя патрэбы. Але аб гэтым ведае дзеяч культуры. Ведае, што змест п'есы, песні ці верша павінен узбагачаць чалавека, які выконвае гэты змест, а таксама ўзбагачаць людскія пачуцці тых, хто будзе аглядаць мастакоў-аматараў. І калі драмкалектыў у Малых Тыневічах, які вядуць настаўніцы Лідзія Лесняк і Ірэна Васілюк, можа сказаць: мы ўздзейнічалі на саміх сябе і на нашых аглядальнікаў (г. зн. дасягнулі яны мэту) — стварылі ў душах гэтых людзей і сваёй нешта новае, больш вартаснае.

Мар'я Раманчук у клубе «Рух» у Кузаве аддае ўсё сэрца ў арганізацыю працы з дзецьмі. Гэтыя маленькія конкурсы і спаборніцтвы ці супольнае прачытанне дзіцячай кніжачкі, гэта ўклад у справу фарміравання новай паставы маладога чалавека.

Вялікую працу праводзяць ГОК у Белавежы і Кляшчэлях. Многае, што тут зроблена, залежала ад культурна-асветных працаўнікоў гэтых пляцовак. Анна Байко з Белавежы выпрацавала добрыя метады працы з жанчынамі. Ужо некалькі год вядуцца тут розныя курсы для жанчын, цыклы лекцый, школа здароўя. Яўгенія Такаюк з Кляшчэляў з'яўляецца каарды-

Працяг на стар. 4

 СВЕТ БССР ПОЛЬШЧА ВАЯВОДСТВА

НОВЫ ПРЭМ'ЕР БАЛГАРЫІ

Нядаўна закончылася сесія Народнага сходу Балгарыі. Сесія выбрала старшынёю Дзяржаўната савета Тодара Жыўкава, першага сакратара ЦК КПБ, а затым, па прапанове Старшыні Дзяржаўнага савета выбраны Дзяржаўны савет рэспублікі ў саставе 23 чалавек.

Новым старшынёй Савета Міністраў выбралі Станка Тодарава (дагэтуль пасаду прэм'ера займаў Т. Жыўкаў). Нарадзіўся ён у 1920 годзе. С. Тодараў, у мінулым актыўны маладзёжны дзеяч, займаў таксама пасады: сакратара акруговага камітэта КПБ, загадчыка аддзела ЦК і міністра земляробства. На працягу многіх гадоў С. Тодараў быў прадстаўніком Балгарыі ў Савеце Эканамічнай Узаемадапамогі.

АВІЯШПІЯНАЖ

Злучаныя Штаты распрацоўваюць новую сістэму паветранага шпіянажу над зонай Суэцкага канала. У апошні час амерыканцы праводзяць выпрабаванні беспілотных самалётаў з тэлевізійнымі ўстаноўкамі для падтрымання бесперапыннага назірання за Суэцкім каналам. У адпаведнасці з гэтай сістэмай беспілотныя самалёты запускаюцца звычайнымі самалётамі, а затым пад кантролем электронна-вылічальных машын яны лётаюць па пэўнай траекторыі і перадаюць фотаздымкі назіральнікам, якія знаходзяцца на зямлі.

ПЕРАГАВОРЫ НАДЗЕІ

У сталіцы Фінляндыі Хельсінкі аднавіўся чарговы (пяты па ліку) тур перагавораў аб абмежаванні стратэгічных узбраенняў. У ім прымаюць удзел прадстаўнікі Савецкага Саюза і Злучаных Штатаў. Шырокая міжнародная грамадскасць з вялікай увагай сочыць за ходам гэтых перагавораў, ад поспеху якіх залежыць аздараўленне ў цэлым міжнароднай атмасферы, вырашэнне іншых неадкладных пытанняў раззбраення.

ЧАРГОВЫ СКАНДАЛ

Друк паведамляе, што ўпраўленне, якое ад імя кангрэса ЗША сочыць за правільнасцю выдаткавання бюджэтных сродкаў, паведаміла, што яно не можа знайсці 1,7 мільярда долараў, асігнаваных на праграму «ўціхамірвання» ў Паўднёвым В'етнаме ў 1968, 69 і 70 фінансавых гадах. Усяго на гэту праграму было выдзелена ў гэтыя гады 2,1 мільярда долараў.

ПРЫЧЫНА ГІБЕЛІ КАСМАНАЎТАЎ

Урадавая камісія па высвятленню прычын гібелі лётчыкаў-касманаўтаў СССР Г. Дабравольскага, У. Волкава, В. Пацаева заявіла, што за 30 мінут да прызямлення адбылося хуткае падзенне ціску ў спускаемым апараце, што прывяло да раптоўнай смерці касманаўтаў.

Падзенне ціску з'явілася вынікам парушэння герметычнасці карабля. Агляд спускаемага апарату, які зрабіў мяккую пасадку, паказаў, што ў яго канструкцыі разбурэнняў няма.

(ак)

АБ УВЕКАВЕЧАННІ ПАМЯЦІ ПРЫТЫЦКАГА

Для ўвекавечання памяці Сяргея Прытыцкага ЦК КП Беларусі і Савет Міністраў Беларускай ССР пастанавілі:

1. Устанавіць помнік на магіле С. Прытыцкага.
2. Даручыць Міністэрству культуры БССР стварыць у Дзяржаўным музеі БССР спецыяльны раздзел у экспазіцыі, прысвечаны жыццю і дзейнасці С. Прытыцкага, а ў Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеі — спецыяльную залу.
3. Устанавіць С. Прытыцкаму ў горадзе Гродна помнік.
4. Прысвоіць імя С. Прытыцкага Гродзенскаму хімкамбінату, саўгасу «Маладзечанскі» Маладзечанскага раёна, калгасу «І-е Мая» Берастовіцкага раёна, Вялікай Берастовіцкай сярэдняй школе і надалей называць іх: Гродзенскі хімкамбінат імя С. Прытыцкага, саўгас імя С. Прытыцкага, калгас імя С. Прытыцкага, Вялікая Берастовіцкая сярэдняя агульнаадукацыйная школа імя С. Прытыцкага.
5. Устанавіць мемарыяльную дошку на доме № 4 па Бранявому завулку ў гор. Мінску, у якім жыў С. Прытыцкі.
6. Перайменаваць у горадзе Мінску вуліцу Ракаўская шаша ў вуліцу С. Прытыцкага.
7. Даручыць Маладзечанскаму і Баранавіцкаму гарвыканкомам перайменаваць у гарадах Маладзечна і Баранавічы па адной з вуліц у вуліцу С. Прытыцкага.
8. Даручыць Інстытуту гісторыі партыі пры ЦК КПБ у месячны тэрмін арганізаваць збор дакументаў і стварыць фонд, які характарызуе жыццё і дзейнасць С. Прытыцкага.
9. Даручыць Дзяржаўнаму камітэту Савета Міністраў БССР па друку выдаць у 1972 годзе кнігу аб жыцці і дзейнасці С. Прытыцкага.
10. Даручыць Дзяржаўнаму камітэту Савета Міністраў БССР па кінематаграфіі стварыць дакументальны фільм пра С. Прытыцкага.

КАМБІНАТ НАБІРАЕ СІЛУ

Другі буйны комплекс па вытворчасці філаментнага валакна прыняты ў эксплуатацыю на Магілёўскім камбінаце. Ён разлічаны на штогадовы выпуск больш за 16 тысяч тон сыравіны, з якой будуць выпускаць шаўковыя тканіны, трыкатажныя вырабы, высокатрывалы корд.

У трэцім квартале будаўнікі рыхтуюцца здаць у эксплуатацыю апошні комплекс першай чаргі камбіната. З уводам яго ў строй Магілёўскі камбінат стане буйнейшым у краіне пастаўшчыком сінтэтычнага валакна.

ФАБРЫКА... ПАЙШЛА Ў ВОДПУСК

Трыкатажнікі Мінскай фабрыкі «Прагрэс» 10 ліпеня ўсім вытворчым калектывам пайшлі ў чарговы водпуск.

На час калектыўнага водпуску ў цэхах прадпрыемства гаспадарамі сталі рамонтнікі.

ВІЗІТ ПРЭМ'ЕРА П. ЯРАШЭВІЧА Ў БЕРЛІНЕ

Мэтай візіту нашага прэм'ера ў ГДР было паглыбленне супрацоўніцтва. Пасля размоў прэм'еры П. Ярашэвіч і В. Штоф падпісалі камунікацыйны дагавор і пратакол аб супрацоўніцтве паміж абедзвюма краінамі.

МІНІСТР ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ СІРЫІ Ў ПОЛЬШЧЫ

18 ліпеня прыбыў у нашу краіну з афіцыяльным візітам міністр замежных спраў Сірыі Абдул Галім Кадам. Размовы датычыліся міжнародных спраў з асаблівай увагай для Бліжняга Усходу, а таксама суадносін Польшча-Сірыя.

ПЕРШАЕ ПАЎГОДДЗЕ Ў НАШАЙ ГАСПАДАРЦЫ

На пасяджэнні Рады Міністраў было ацэнена развіццё гаспадаркі краіны за І паўгоддзе 1971 г. У прамысловасці нашай утрымліваецца высокі тэмп прадукцыі, у сельскай гаспадарцы — расце жывёлагадоўля, лепш гаспадараць людзі на зямлі. Рада Міністраў прыняла рашэнне, што моладзь возьме патранат над жыллёвым будаўніцтвам.

МЕНШ ПАПЕРАК

Старшыня Рады Міністраў ПНР выдаў загад аб змяншэнні колькасці розных пасведчанняў, якіх патрабуюць установы ад грамадзяніна. Вельмі многіх пасведчанняў цяпер не будзем прад'яўляць.

НА СВЯТА

Датэрмінова, напярэдадні свята 22 ліпеня была закончана будова важных гаспадарчых аб'ектаў краіны: найбольшай у Канінскім басейне капальні бурага вугалю «Юзвін» і фабрыкі лін і дроту «Друмет» у Влацлаўку.

КАБ ЛЕПШ ГАСПАДАРЫЦЬ МАТЭРЫЯЛАМІ І СЫРАВІНАЙ

На такую тэму адбылася краёвая нарада ў сядзібе Рады Міністраў у Варшаве. Заданне было пастаўлена такое: зменшыць матэрыялахлоннасць у прадукцыі, атрымаць ашчаднасці ў сыравіне, энергіі, замяніць традыцыйную сыравіну таннейшай, штучнай.

ВЯЛІКАЯ РАЗБУДОВА СПАЖЫВЕЦКАЙ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

У 1971—75 г. г. на разбудову спажывецкай прамысловасці прызначаецца 33 мільярды зл., што абазначае 62 працэнты ўзросту ў параўнанні да папярэдняй 5-годкі. Найхутчэй будзе развівацца прамысловасць мясная, малочная і базы скупкі сельскагаспадарчай сыравіны.

ДРУГАЯ «ТРЫБУНА АБЫВАТЭЛЬСКАЯ»

У другой «Трыбуне» спаткаліся мы перад тэлевізарамі з сакратаром ЦК ПАРП Казімірам Барцікоўскім. Тэмай спаткання было: вёска і яе справы, развіццё сельскай гаспадаркі. Тэма нібы непасрэдна адносіцца да вёскі, але назіральнікі-журналісты даносілі ў газетах, што на вуліцах вялікіх гарадоў, у тым ліку і сталіцы, у гэты вечар было пуста. Мільёны грамадзян сядзелі перад тэлевізарамі. (вл)

НА ЗЛЁТ МОЛАДЗІ

У злёце маладых перадавікоў працы і навукі, які, як вядома, ад 20 да 22 ліпеня адбываўся ў Катовіцах, прымала ўдзел 180-асабовая дэлегацыя Беластоцкага ваяводства. У яе саставе знайшліся прадстаўнікі ўсіх грамадскіх і прафесіянальных асяроддзяў Беласточчыны. Маладыя ўдарнікі працы і навукі перад выездам у Катовіцы 18 ліпеня сустрэліся з прадстаўнікамі партыйных і адміністрацыйных улад ваяводства і на іх рукі склалі паведамленні аб выкананні прадукцыйных абавязацельстваў, якія былі прынялі на сябе з нагоды злёту. Ранкам наступнага дня калярова ўпрыгожанымі аўтамабілямі і аўтобусамі беластоцкая моладзь адправілася на злёт. У час перапынку ў Тамашове Мазавецкім прадстаўнікі Беласточчыны сустрэліся з моладдзю Лодзінскага ваяводства. Затым у Катовіцах беластоцкія ўдарнікі працы і навукі прымалі ўдзел у шматлікіх мерапрыемствах, прадбачаных праграмай злёту. Яны наведалі шлёнскія вугальныя шахты «Марцэль», «Анна», «1 Май», «Мошчэніцэ» і «Яшчэмбя», пабывалі ў гасцях палітычна-адміністрацыйных улад Вадзіслаўскага павета.

Вечарам 23 ліпеня беластаччане вярнуліся дамоў. На граніцы Варшаўскага і Беластоцкага ваяводства ўрачыста віталі іх прадстаўнікі ўлад і маладзёжных арганізацый.

НОВЫ ТЭХНІКУМ

1-га верасня г. г. пачне ў Сейнах працаваць новы сельскагаспадарчы тэхнікум, у якім будуць вучыцца будучыя механізатары. Дагэтуль у Сейнах існавала толькі прафесіянальная школа па механізацыі сельскай гаспадаркі. У выніку конкурснага экзамена ў першы клас новага тэхнікума прынялі 36 вучняў, якіх камісія выбрала сярод 70-ці кандыдатаў. Усе прыезжыя вучні атрымаюць месцы ў школьным інтэрнаце. Навука ў гэтым тэхнікуме працягнецца 5 год. Аднак побач з 5-цігадовым тэхнікумам ужо ў наступным школьным годзе адкрыецца ў Сейнах 3-гадовы тэхнікум, у якім могуць атрымаць атэстат сталасці выпускнікі прафесіянальных школ па механізацыі сельскай гаспадаркі.

ЖНІВО

7 тысяч трактараў, 432 камбайны і 2500 снопавязалак рушыла на палі Беласточчыны, каб спраўна скасіць 569 тысяч гектараў збожжа. Зжатага збожжа чакае на таках 2700 абмалотачных агрэгатаў. Прызапашана адпаведная колькасць гаручага, а на машынна-трактарных базах ёсць неабходныя запасныя часткі. Створаны перасовачныя рамонтныя брыгады, якія маюць абавязак несці хуткую тэхнічную дапамогу непасрэдна на месцы працы сельскагаспадарчых машын. Каб выручыць жанчын ад апекі над дзецьмі, у гарачы жніўны перыяд у вёсках Беласточчыны будзе працаваць звыш 7200 дзяцінцаў. Улады спадзяюцца, што добрая падрыхтоўка да жніва будзе садзейнічаць хуткаму і спраўнаму яго правядзенню.

(вр)

Niedziela, 25 lipca

8.30 Program dnia. 8.35 „Przypominamy, radzimy". 9.00 „Upał — film fab. pol. 10.45 „Dworska szkoła jazdy" — film austr. 11.15 „Po Zlocie Młodzieży" — rep. 11.35 „Radar". 11.45 Przerwa. 13.25 Program dnia. 13.30 Dziennik TV. 13.45 „Przemiany". 14.15 PKF. 14.25 Dla dzieci: XIX trójmecz harcerski. 15.25 „Mikołaj Kopernik na plan! — rep. B. Pietkiewicz-Kraśko. 15.50 Sprawozdanie z zakończenia międzynarodowego wyścigu kolarskiego dookoła Polski (Gliwice). 16.40 Studio 63: A. Mickiewicz — „Pan Tadeusz" — księga IX pt. „Bitwa". Scenariusz i reż. — A. Hanuszkiewicz. 17.30 „Traktorem przez świat" („Klub Sześciu Kontynentów"). 18.10 Koncert Piosenki Kabaretowej (z IX Krajowego Festiwalu Polskiej Piosenki w Opolu). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Brzezina" — film fab. TVP. 21.40 Magazyn Sportowy. Kronika Centralnej Spartakiady Młodzieży w Katowicach. 22.25 „Amor i Muzy" — program satyryczny. Scenariusz — T. Kraśko.

Poniedziałek, 26 lipca

16.45 Program dnia. 16.50 Dziennik TV. 17.00 Dla dzieci: „Opowieści o zwierzętach". 17.30 „Echo stadionu". 18.00 „Spacerkiem po kinach". 18.30 „Kronikarz z Verseg" — rep. TV Węgierskiej. 18.45 Magazyn Postępu Technicznego. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.00 Kronika Centralnej Spartakiady Młodzieży (Katowice). 20.10 VIII TV Festiwal Teatrów Dramatycznych: St. Żeromski — „Uciekła mi przepióreczka". Reż. A. Chronicki (przeniesienie z Państw. Teatru Dramatycznego w Wałbrzychu). 21.40 „Polski Ikar" — Czesław Tański („Wielcy znani i nieznani"). 22.15 Dziennik TV. 22.30 „Zmiana wachty" — program TV NRD.

Wtorek, 27 lipca

10.00 „Kariera Buster Keatona" — film fab. USA. 11.25 Przerwa. 16.45 Program dnia. 16.50 Dziennik TV. 17.00 „Jak ubrać obywatela". 17.30 „Rewolucja Generałów" — rep. z Peru. 17.45 Telewizyjny Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 19.55 Wystąpienie Ambasadora Koreańskiej Republiki Lud. Demokrat. z okazji miesiąca wspólnej walki o wycofanie wojsk amerykańskich z Korei Płd. 20.10 Kronika Centralnej Spartakiady Młodzieży (Katowice). 20.15 „Kariera Buster Keatona" — film fab. USA. 21.45 „Panorama Literacka" — „Co czyta młodzież". 22.25 Dziennik TV.

Środa, 28 lipca

8.15 Matematyka w szkole: „Działanie i ich własności" cz. III. 9.05 Matematyka w szkole: „Numeracja i system pozycyjny" cz. I. 10.00 „Randall i duch Hopkirka" — film ang. 10.50 Przerwa. 16.45 Program dnia. 16.50 Dziennik TV. 17.00 Dla młodych widzów: „Teleferie". 18.35 TV Kurier Warszawski. 18.50 Wszechnica TV: „Jadą goście, jadą" („Sztuka liczenia"). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.00 Kronika Centralnej Spartakiady Młodzieży (Katowice). 20.10 „Randall i duch Hopkirka" — film ang. 21.00 „Światowid". 21.30 „Ballady". 22.00 PKF. 22.15 Dziennik TV.

Czwartek, 29 lipca

8.15 Matematyka w szkole: „Numeracja i system pozycyjny" cz. II. 9.05 Matematyka w szkole: „Numeracja i system pozycyjny" cz. III. 9.50 Przerwa. 16.45 Program dnia. 16.50 Dziennik TV. 17.00 „Leśny miód" — film fab. radz. 18.30 TV Kurier Kielecki. 18.45 „W kolejce po usługi". 19.15 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.00 Kronika Centralnej Spartakiady Młodzieży (Katowice). 20.10 „Hydrozagadka" — film TVP. 21.20 „Klimaty" — rep. 21.50 „Przegląd muzyczny". 22.20 Dziennik TV.

Piątek, 30 lipca

10.00 „Hydrozagadka" — film TVP. 11.10 Przerwa. 16.45 Program dnia. 16.50 Dziennik TV. 17.00 Dla dzieci: „Pora na Telesfora". 17.50 „Nie tylko dla pań". 18.10 „Artyści areny". 18.35 TV Kurier Mazowiecki. 18.50 „Za kierownicą". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Śpiewa NO TO CO". 20.35 „Kraj". 21.15 Kronika Centralnej Spartakiady Młodzieży (Katowice). 21.25 Film. 22.50 Dziennik TV.

Sobota, 31 lipca

10.00 „Gwiazda bez blasku" — film fab. francuski. 11.20 Przerwa. 14.55 Program dnia. 15.00 Program tygodnia. 15.20 TV Kurs Rolniczy: „Lato 1971". 16.00 Sprawozdanie z trójmeczu lekkoatletycznego: Czechosłowacja — Polska — Węgry (Bratysława). 18.00 Dziennik TV. 18.10 „Z kamerą wśród zwierząt". 18.40 „Lektury współczesne". 18.50 Program filmowy. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 „Gwiazda bez blasku" — film fab. franc. 21.45 Dziennik TV. 22.00 Wiadomości sportowe. Kronika Centralnej Spartakiady Młodzieży (Katowice). 22.20 „Student — Żebrak" („W krainie operetki").

Piątek, 23 lipca

8.05 Nowiny. 8.15 Film fab. 9.50 Dla dzieci. 10.20 ZSRR na wystawach. 11.20 Nowiny. 15.00 Program dnia. 15.05 Nowiny. 15.15 Muzykanci. 15.45 Film animowany. 16.00 Panorama nowin. 16.15 Dla uczniów. 16.35 Kontrolerzy. 17.05 Pan Wołodyjowski. I seria. 18.15 Czas. 18.45 Balet. Spektakl Teatru Wielkiego. 21.15 Spartakiada Narodów ZSRR.

Sobota, 24 lipca

7.00 Program dnia. 7.30 Nowiny. 7.45 Dla dzieci. 8.15 Anatol Astrejka. 8.45 Szkatułka muzyczna. 8.55 Przegląd międzynarodowy. 9.10 Śpiewa Walery Kuczyński. 9.40 Film animowany dla dzieci. 10.10 Film fab. 11.00 W eterze „Młodość". 12.10 Koncert orkiestry wojskowej. 12.55 W świecie zwierząt 14.15 Poszukiwania. 15.00 Piłka nożna. „Spartak" (Moskwa) — „Nieftczy" (Baku). 17.35 Ludowy artysta ZSRR W. Mierkuriew. 18.30 Czas. 19.00 Saga rodu Forsytów. 19.50 Spartakiada Narodów ZSRR.

Niedziela, 25 lipca

6.30 Program dnia. 6.45 Nowiny. 7.00 Filmy animowane dla dzieci. 7.30 Polesie — kraina legend. 8.00 Horyzonty. 9.00 Wystąpienie admirała G. Jegorowa. 9.15 Kiosk muzyczny. 9.45 Problemy architektury radzieckiej. 10.15 Wystąpienie ministra handlu ZSRR. 10.25 Program poświęcony Dniu pracownika handlu. 10.45 Koncert życzeń. 11.15 Spektakl. 14.15 Klub filmowy. 15.15 Dzień Marynarki Wojennej ZSRR. 16.00 Nowiny. 16.05 Koncert chóralny. 16.40 Pan Wołodyjowski. II seria. 18.00 Czas. 18.30 Koncert zespołu marynarzy. 19.30 Europa: wydarzenia, kraje, problemy. 20.00 Panorama filmowa. 21.00 Spartakiada Narodów ZSRR.

Адкрыў фэстын старшыня мясцовага гуртка БГКТ, сакратар ГРН у Семяноўцы Юрка Кіслы.

Пасля даклада выступілі школьныя калектывы мастацкай самадзейнасці з Кленік, Лукі (на здымку), Семяноўкі і Масева.

Не паспелі прагучэць песні, а ўжо на поле выйшлі спартсмены. 6 вясковых дружын ручнога мяча змагаліся на кубак павятовай рады ЛьЗС. Кубак здабылі эльзэтэсаўцы з Нарвы.

Нямала было эмоцый і ў спаборніцтвах пажарнікаў, прадрыхтаваных павятовай камэндай пажарнікаў і саюзам пажарнікаў у Гайнаўцы. Удзельнічала 6 дружын: Масева, Барысаўка, Альхоўка, Ляшукі, Лука і Семяноўка. Найлепшай аказалася дружына з Ляшукоў, на другое месца выйшлі пажарнікі з Лукі, а трэцяе занялі масеўцы.

ФЭСТЫН У СЕМЯНОЎЦЫ

Як мы ўжо інфармавалі, 27 чэрвеня г. г. у Семяноўцы адбыўся фэстын гайнаўскага аддзела БГКТ, прысвечаны 15-годдзю нашага таварыства. Сёння змяшчаем фотарэпартаж з гэтага святкавання. Аўтар яго — Віктар Бура.

За школьнікамі выступілі дарослыя самадзейнікі з Семяноўкі і эстрадны калектыў гайнаўскага аддзела БГКТ. На здымку дуэт апошняга: Тамара Еўдасюк і Марыя Данілецкая співаюць беларускія частушкі.

У перапынках паміж выступленнямі паасобных калектываў цікава было паглядзець паказ моды, які арганізаваў ГС з Нараўкі. Паказ для старых і малых і кожнаму па густу.

Вера Фірсюк аб'яўляе наступны нумар праграмы.

ГС добра забяспечыў фэстын спажывецкімі і іншымі таварамі. Было 6 кіёскаў, у тым ліку 2 пункты продажу марожанага.

На фэстыне сабралася звыш 2 тысяч чалавек. Прысутнічалі таксама прадстаўнікі павятовых улад: старшыня ПРН у Гайнаўцы Мікалай Самоцік, старшыня павятовага камітэта Фронту адзінства народа, сакратар ПРН у Гайнаўцы Мікалай Грыгарук і кіраўнік цэнтра прапаганды ПК ПАРП Эдвард Лясота. Улады БГКТ прадстаўлялі сакратар ГП Янка Зенюк і старшыня гайнаўскага аддзела БГКТ Аляксандр Іванюк (ён і быў дакладчыкам). Усе ўдзельнікі фэстыну дасканала адчувалі сябе тут. Усе цікава правялі дзень, добра адпачылі і пагулялі (танцы працягваліся да поз няй ночы).

Пачатак на стар. 1

Людзі і маліна

ў тым, што як кажа Лявон, можа занядца грамадскай працай і рознымі абавязкамі, бо на гаспадарцы ўсё старэецца рабіць машынамі, інакш увогуле нічога не выйдзе.

Сельскагаспадарчы паўлаўскі гурток абслугоўвае вёскі: Рыбалы, Рэпнікі, Канюкі, Цялушкі, Давідавічы, ці як тут гавораць Стральцы. Але Рэпнікі восць атрымалі сабе трактары. Людзі даведаліся, што атрымаць іх маюць Цялушкі. «Баімося, што нашы машыны цяпер будуць нявыкарыстаны. У нашым жа гуртку 10 трактароў». Справа гэтая непакоіць людзей, бо яны ведаюць, што ў Бельску была паклікана спецыяльная камісія для падзелу машын, дадаіма, разумнага і рацыянальнага падзелу. Лявону Харытанюку тлумачылі ў Бельску, што яны аб новым падзеле нічога не ведалі. Сказалі, што нібыта аўтарытэтны загад прыйшоў з Беластока. І так вось людзі нервуюцца, што ў іхніх справах, важных справах, ніхто з імі не кансультуецца, ніхто з імі не раіцца, не пытае.

Справу выкарыстання трактараў паўлаўскі сельскагаспадарчы гурток, праўда, уладзіў сабе добра. Пачалі супрацоўніцтва з беластоцкай малачарняй. Возяць малако ў Заблудаў, а адтуль сыроватку і маслянку гаспадарам на вёскі. Асабліва ахвотна гаспадары купляюць маслянку, выкарыстоўваюць яе як пашу. Паўлаўскія трактарысты абслугоўваюць такім спосабам Паўлы, Давідавічы, Цялушкі, Рэпнікі, Рыбалы, Козлікі, Крыніцке, Пасынкі, Дабрынёўку, Фальваркі, Тапаляны.

Уласцівая праца кіраўніцтва сельскагаспадарчага гуртка з працаўнікамі — трактарыстамі дае добры плён. Яны працу сваю выконваюць тут сумленна. Страты, напрыклад, у малацэ ў Паўлах складаюць 152 зл., калі, як казалі, у Давідавічах — 20 тысяч.

Вясковыя клопаты, вядома, датычаць найчасцей машын. Адных замнога, іншых замала. Замала апырсквачаў да трускалак. А трускалкі ў Паўлах займаюць пачэснае месца ў сістэме тутэйшай гаспадаркі. Лявон Харытанюк гаворыць вучонымі назвамі пра хваробы трускалак, чытае кніжкі аб тым, як трэба гадаваць іх і як даглядаць. Але ж вазьмі, няма чым у адпаведні час апырскаць. І ў гэтым годзе вось 50 працэнтаў паўлаўскіх трускалак прапала з-за нейкай паскуднай трускалкавай шэрай плесені. «Да мяне людзі ідуць дзень і ноч на такіх справах, — кажа Харытанюк, — хоць ты з вёскі ўцякай. Але чым кіруецца камісія падзелу?»

Лявон Харытанюк запрасіў нас у сваю маліну. Вялікая плантацыя за клуняй. Рвем і каштуем. А сябра Лявона Мікалай Галубоўскі з-за высокіх кустоў малінніка падказвае: «Можа, напішаце ў «Ніве» пра маліну, а то ўсё пра дарогі, або пра людзей».

Але ж паўлаўская маліна знікае з зямлі. Многія гаспадары ўжо яе ліквідавалі. Лявон Харытанюк пагражае, што скосіць у гэтым годзе...

Вера Леўчук

Здымак прадстаўляе фрагмент партыйнай канферэнцыі. На першым плане злева Лявон Харытанюк.

ГАРАДОЦКІЯ ЧАСТУШКІ

Дзяўчаты–гарадчанкі

Сваха:

Хто з вас, хлопцы, нежанаты,
Усім настаў жаніцца час,
Прыязджайце да нас ў сваты,
Шмат дзяўчат харошых ў нас.

Дзяўчаты:

Мы дзяўчаты — гарадчанкі,
Прыгажуні — як адна!
Любім працу і гулянкі,
Хлапцоў любім таксама.

І Дзяўчына: Я танцорка.
ІІ Дзяўчына: Я співачка.
ІІІ Дзяўчына: Я люблю хатні уют.

Сваха:

І ніводна не сварліва,
Гэта ўсе вам скажуць тут.

Нас не цяжка адшукаці,
Нашы дзеўкі з аганьком.
Прыязджайце... каля хаты
Тпрр... вось тут мы і жывём.

І Дзяўчына:

Мама, мама «не тэ часы!»
Хто цяпер ездзіць у сваты?
Каб жаніцца, трэ кахаці,
Мець у сэрцы пачуцці.

Калісь хлопцы прадавалі
Сябе за адлогі.
Жонку браў к зямлі ў дадатак,
Хоць крывыя ногі.

Сваха:

Ой, дачушка, праўду кажаш,
Што калісь бывала так.
Сёння хлопцы ездзяць, нюшаць,
Каб быў «Вартбург» альбо «Ф'ят».

ІІ Дзяўчына:

Мой хлапец казаў аднойчы,
Што прынамсі хоча мець
У Беластоку М-3 ў блёку —
Хай шукае грошы тэсць.

ІІІ Дзяўчына:

Мой любы жыве ў Варшаве,
Абяцае шчасця шмат.
Як зальецца, дык балбоча,
Ці дасць бацька нам на «Ф'ят»?

ІV Дзяўчынка:

Я жыць ў горад не пайду,
Бо люблю прастор палёў,
Люблю свінак гадаваць
І люблю даіць кароў.

Бацька скончыў курс ПР-у
Лепшы ў вёсцы гаспадар,
Сыпле 200—220
У чыстым складзе на гектар.

Сваха:

Гаспадарыць — то не фокус,
А вось сына Бог не даў.
Прымака трэба шукаці,
Каб быў добры гаспадар.

Усе:

Ну і ўсё! Здаецца хопіць
Пра Гарадок наш пляткаваць.
Хто ахвотны, калі ласка,
Просім у госці прыязджаць!

Ніна Мушынская, Гарадок

У БЕЛАСТОЦКІМ ТЭАТРЫ

Вайна і долары

Вайна і долары — неадлучныя сёстры. На вайне, на чалавечым няшчасці амерыканскія капіталісты заўсёды нажывалі сваю шматмільённую маёмасць.

Адным з такіх капіталістаў быў Джо Кэлер — герой п'есы Артура Мілера «УСЕ МАЕ СЫНЫ», якую паставіў калектыў Дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Аляксандра Вянгеркі ў Беластоку.

Джо Кэлер — уласнік металаапрацоўчай фабрыкі — у час другой сусветнай вайны, калі ішла заўзятая барацьба з фашыстамі, пастаўляў для амерыканскай авіяцыі цыліндры для самалётных рухавікоў. Яго аднак перш за ўсё цікавіла вышыня прыбытку, якім папаўнялася каса прадпрыемства. Долары, як найболыш дарагоў — восць мэта яго імкнення. Дык свядома выпускаў ён з фабрыкі няспраўныя часткі, што давяло да смерці многіх лётчыкаў. А калі трэба было перад судом адказваць за свае злачынствы, Кэлер лёгка знайшоў «ахвярнага казла» і паслаў у турму невінаватага чалавека. Сам ён жыў спакойна, акружаны падхалімамі, надалей павялічваў свае мільёны.

Чым усё гэта скончылася, трэба паглядзець у тэатры.

Мяне аднак зацікавіла і ўсхвалявала палючая актуальнасць п'есы Артура Мілера. Аўтар напісаў яе 24 гады таму назад. Ад гэтага часу лік капіталістычных шакалаў, якія нажываюцца на вайне, яшчэ болей павялічыўся. У джунглі амерыканскага стылю жыцця надалей асноўнымі стымуламі з'яўляецца *сіла* і *долар*.

Дык гледзячы гэтую п'есу, я думаў пра разбойніцкую вайну ў Карэі, у В'етнаме і ў другіх індакітайскіх краінах.

Артур Мілер — сусветнай славы сучасны амерыканскі драматург — сягнуў у гэтай п'есе да карэння жыцця ў сваёй айчыне, дзе богам багоў з'яўляюцца долары.

Дык добра, што п'еса «Усе мае сыны» паявілася на сцэне беластоцкага тэатра. Варта і трэба яе ўбачыць. Яна смела раскрывае міф аб краіне, дзе долары, мабыць, горбамі ляжаць амаль што на вуліцы. Артур Мілер гаворыць сваім гледачам: не дакранайцеся да гэтых долараў, на іх людская кроў.

Прэм'ера спектакля адбылася 30 чэрвеня 1971 года. Яго рэжысёрам з'яўляецца Збігнеў Бесэрт.

В. Рудчык

Пачатак на стар. 1

Стваральнікі новага

натарам усіх культурных мерапрыемстваў у раёне дзейнасці свайго ГОК.

Прыйшлося быць таксама ў кнігарнях у Гайнаўцы і Белавежы. Не наракаюць яны на недахоп купляючых. Наадварот, наракаюць на недахоп кніжак. У Гайнаўцы сказалі мне, што найлепшымі кальпарцёрамі з'яўляюцца др Чэслаў Акалуў з Белавежы і Ізыдар Пляскові з Нарвы, які прадае ужо кніжкі 10 гадоў.

Свой уклад у прапаганду кніжкі ўносяць пісьманосцы і кіраўнікі бібліятэчных пунктаў. У Гайнаўцы мне падалі наступныя прозвішчы найлепшых з іх: Барыс, Харкевіч, Мікола Панфілюк, Пётр Кісялеўскі, Аляксандр Стоцкі, Ян Шыманюк, Аляксандр Сахарчук, Міхал Панфілюк, Уладзімір Гайдук і іншыя.

Сапраўды, цяжка праверыць, ці чалавек стаў іншым, больш культурным пасля адной пастаноўкі, пасля стварэння аднаго клуба. Але калі пабольшваецца колькасць пазычаных кніжак з бібліятэкі, калі прыбывае колькасць членаў гуртка ці калектыву, то гэта ёсць, што нешта змяняецца і ў гэтым напрамку трэба весці працу.

А. Лабановіч

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

Перыяд Вялікага княства Літоўскага

ФРАНЦІШАК СКАРЫНА — ЧАСТКА IV

Варта затрымацца над тэхнічным бокам выдавецтваў Скарыны, якія як мы ўжо сказалі, адпавядалі найвышэйшаму ўзроўню тагачаснага друкарскага мастацтва.

Свае пераклады Скарына рабіў з чэшскага арыгінала «Біблії». Праўдападобна, час ад часу карыстаўся ён таксама польскімі тэкстамі святога пісання. Дык нічога дзіўнага, што ў перакладах Скарыны пападаюцца пасобныя чэшскія і польскія словы.

Гаворачы аб тэхнічным баку выдавецтваў Скарыны трэба падкрэсліць, што яго кнігі, выдадзеныя ў чэшскай Празе, стаяць на вышэйшым тэхнічным узроўні, чым тыя, што выйшлі ў Вільні. Вынікала гэта з на многа багацейшай тэхнічнай базы ў Празе ад той, якой дыспанаваў Скарына ў Вільні.

У чым заключаецца спецыфіка скарынінскага друку? Перш за ўсё у форме вялікіх літар, ілюстрацыях і застаўках. Тагачасная Заходняя Еўропа надавала вялікае значэнне знешняму і ілюстрацыйнаму аспекту кнігі. І таму ў заходнееўрапейскім друкарстве былі вядомыя многія спосабы ілюстрацыі кнігі. Скарына быў, несумненна, знаёмы з гэтымі спосабамі. Ці Скарына стварыў новы тып ілюстрацыі кнігі? Не стварыў. Пераняў тое, што ў гэтай галіне было ўжо створана да яго. Не пераняў аднак механічна. Ілюстрацыі яго кніг застаюцца наогул у непасрэднай сувязі з тэкстам. Гэта значыць, што Скарына ставіў перад малюнкамі канкрэтную функцыю. Яны павінны былі дапамагчы чытачу лепш зразумець тэкст. Сам Скарына гэтую функцыю акрэсліў наступным чынам: «А то для того, обі братія моя Русь, люди посполітые, чтучі моглі лепей разуметі». Ілюстрацыі, як правіла, прадстаўляюць розныя біблейскія сцэны.

Істотнае значэнне ў выданнях Скарыны маюць таксама застаўкі. Былі яны найчасцей пазбаўлены апісальніцкіх момантаў. Іх роля зводзілася да ўпрыгожвання пачатку раздзела ці старонкі. Праўда, і ў іх паяўляліся чалавечыя постаці, але, як правіла, складаліся яны з арнаменту, рэлігійных элементаў і касмічных з'яў.

Спецыфічную пазіцыю ў кнігах Скарыны займае гравюра, якая прадстаўляе партрэт нашага друкара. Гравюра гэтая адыграла вялікую дапаможную ролю ў працы многіх беларускіх мастакоў, якія рысавалі партрэт Скарыны. На гравюры бачым чалавека сярэдняга ўзросту ў доўгім «доктарскім» плашчы і круглай шапачцы. Рука яго з пяром нешта ўпісвае ў разложаную перад ім кнігу. На століку відаць сімвалы Скарыны — сонца з накладзеным на ім паўмесяцам. Апрача гэтага, у гравюры бачым вялікую колькасць прадметаў.

Ілюстрацыі Скарыны мелі значны ўплыў на пазнейшых беларускіх друкароў, якія часта звярталіся да свайго вялікага папярэдніка ў афармленні кніг.

На заканчэнне варта затрымацца яшчэ над мовай перакладаў Скарыны. Нават з тых цытат, якія былі прыведзены намі, чытач можа зразумець, што мова Скарыны даволі значна адрозніваецца ад сучаснай беларускай літаратурнай мовы. Чаму? Мова кожнага народа — гэта з'ява жывая, якая падлягае працэсу безупыннага развіцця. Беларус XVI стагоддзя размаўляў інакш, чым беларус другой паловы XX ст. Ці Скарына карыстаўся пасляднай беларускай народнай мовай? У асноўным так. Пры гэтым аднак застаецца ён таксама ў палоне кніжнай мовы, гэта значыць, у палоне мовы старaславянскай, якая мела пэўны ўплыў і на беларускія летапісы і асабліва на рэлігійную літаратуру перыяду Валікага княства Літоўскага.

Калі б шукаць найбольш блізкіх аналогій скарынінскай мовы да сучасных беларускіх дыялектаў, дык знайшлі б мы пэўнае падабенства паміж мовай нашага першадрукара і дыялектам Гайнаўшчыны або Бельшчыны. Зразумела, што гаворым аб аналогіях далёкіх і досыць свабодных.

У прадмовах Скарыны, а таксама ў тэксце яго перакладаў сустракаем нямала слоў, якія да сёння ў беларускай мове не змяніліся або змяніліі нязначна сваё гучанне. Да такіх слоў адносім, між іншым, наступныя: граблі, осот, господар, ободы, чобот, забрэшэць пес, шапка і г. д.

Выдавецтвы Скарыны мелі велізарнае значэнне для развіцця друкарства не толькі ў Беларусі, але таксама ў Расіі і Украіне. Некалькі пакаленняў пазнейшых друкароў гэтых трох народаў у розных формах арыентавалася на ўзоры друкарства вялікага Скарыны.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З ГРОДНА

Дзякуй вам, Анна Сяргееўна

Калі б мне раней сказалі, калі б я магла прадбачыць, якой дарагой старонкай у маім жыцці застанецца школа! Вось праходзіш побач і так цягне зайсці ў свой клас, сесці за сваю лаўку, убачыць сваіх сяброў... Але няма зваротнай дарогі ў дзяцінства. Аднакласнікі расплыліся па ўсёй краіне, месца маё заняла іншая дзесяцікласніца... І толькі настаўнікі, усё тыя ж клапатлівыя, вечна чымсьці занятыя, прыходзяць цяпер да іншых дзяцей. Да будучых выпускнікоў...

Аднойчы асмелілася. Прыйшла на геаграфічны вечар. Ну і што ж, калі там не было нашых рабят! Затое вечар рыхтавала наша класная. Наша былая класная...

Зайшла і ледзь не пашкадавала аб гэтым. Было ўсё тое ж: прывычныя калідоры і класы, ветлівыя настаўнікі, знаёмы шум па паверхах. Але мяне тут жа нячутна абступілі іншыя асобы. І я зразумела, што школа для мяне, для ўсіх маіх аднакласнікаў — гэта не толькі вось гэтыя сцены, лесвіцы, кабінеты. Гэта і непаседлівая, крыху ўпартая Таня Капуста, і ўсхваляваная, з пастаяннай іскрынкай у вачах Таня Петухова, і ўпэўненая Галя Ламакава і парушальнік спакою Юра Мусіенка, і заўсёды арыгінальны Валера Сураеў, і гарэзлівы Саня Гардзейчык... І наша класная, наша дарагая Анна Сяргееўна Серада. Колькі дабра зрабіла яна для нас. І колькі прынеслі непрыемнасці мы ёй, самі гэтага не разумеючы.

*

...Помніцца, на вялікім перапынку ў клас уваходзіць Анна Сяргееўна. Не чакаючы, пакуль змоўкне шум галасоў, яна звяртаецца да нас:

Рабяты, сёння пасля заняткаў застаньцеся! Хутка наш тэматычны вечар, трэба рэпеціраваць.

І пасыпаліся з усіх бакоў пытанні, прапановы, сур'ёзныя і жартаўлівыя. Дзе толькі бралася ў Анны Сяргееўны цярпенне слухаць усе нашы недарэчнасці! У пяць гадзін збіраемся ў актавай зале.

Рэпеціравалі да позняга вечара. Памалу наш энтузіязм пагас, і пад канец рэпетыцыі з хору быў ясна і выразна чутны толькі прыемны голас Анны Сяргееўны.

Цяпер так прыкра ўспамінаць, што многія старанні класнай напалову разбіваліся аб нашае нежаданне, нават абыякавасць. Тады нам хацелася пайсці як найхутчэй дамоў. А яна? Чаму мы тады не думалі, што і ёй трэба дамоў, што змучылася за дзень? А дома, у колькі б яна не прыйшла, яе чакае праца гаспадыні.

*

Іншыя, не школьныя клопаты акружылі нас. Сур'ёзныя, цяжкія роздумы: куды падацца? Раптам памылішся ў выбары?

А жыццё настойліва і ўпарта распіхала нас па розных гарадах, інстытутах, заводах, установах. Нам жа, як ніколі раней, хацелася быць разам, і нейк само па сабе атрымлівалася, што мы знаходзілі адзін другога, збіраліся недзе ў парку, успаміналі, як амаль кожны год у летнія канікулы адпраўляліся ў незнаёмыя гарады, нязнаныя краі. Як, захапіўшыся турызмам, занялі першае месца ў вобласці. Як падарожнічалі па Прыбалтыцы і Украіне, пабывалі ў Таліне, Маскве, Рызе, Мінску, Кіеве... Як намучылася з намі ў паходах гэтых наша класная, наш галоўны турыст.

Нехта гаварыў, уздыхаючы:

— На наступны год у яе будзе пяты клас...

І нехта дадаваў зусім ужо па-дзіцячы:

— Вось бы зноў апынуцца ў пятым!

*

Дзівакі — мы падумалі, што Анна Сяргееўна назаўсёды развіталася з намі пасля выпускнога, што цяпер у яе іншыя клопаты, іншыя справы...

Кінула яна ўсе свае справы — і школьныя, і хатнія. Прыйшла ў інстытут, педагагічны, разам з нашымі бацькамі «хварэла» ў калідоры. Хвалявалася — не за аднаго Саню ці Алу — за ўсіх сваіх.

Таня Капуста, студэнтка педінстытута, успамінае, як яны паступалі:

— На кожны экзамен Анна Сяргееўна прыходзіла ў інстытут. Яна была нашым «бюром даведак». Падбягалі да яе нашы рабяты, падыходзілі незнаёмыя, задавалі пытанні і па рускай, і па фізіцы, і па хіміі... Анна Сяргееўна супакойвала пачырванеўшых, расхваляваных рабят.

— Ды не хвалюйся! Са страху забыла тое, што ведала. Давай разам прыпомнім.

І прыпаміналі. А галоўнае — ад яе слоў прыходзілі да сябе, больш упэўнена ішлі да цяжкіх інстытуцкіх дзвярэй.

— А потым Анна Сяргееўна бегла да нас, у медыцынскі, — кажа Саша Бондар. — І таксама перажывала, хвалявалася разам з намі.

Калі б магла, яна абавязкова паехала б і ў Мінск, і ў Ленінград, дзе паступалі яе выхаванцы.

*

Прыйшоў час ад'язджаць нашым рабятам у свае інстытуты. Мы з Аннай Сяргееўнай прыйшлі праводзіць іх. На вакзале мнагалюдна, шумліва. Вясёлыя, усхваляваныя юнакі і дзяўчыны, сумныя мамы, непрывычна маўклівыя таты. Студэнты ад'язджалі вучыцца. І раптам незнаёмы хлопец, высунуўшыся з акна вагона, аклікае нашу класную:

— Анна Сяргееўна! Добры дзень! Каго вы праважаеце?

— Сваіх дзяцей. Яны ж першакурснікі...

Гэта хлопец з папярэдніх выпускаў. Цяпер вучыцца ў Мінску.

— Анна Сяргееўна! Добры дзень...

Яшчэ адзін вучань. Пакуль дайшлі да свайго вагона, яе аклікнулі разоў сем.

— Усе вучні мае... — гаворыць яна.

Цягнік рушыў, і амаль з кожнага вагона нехта крычаў:

— Да пабачэння, Анна Сяргееўна...

А мне чулася:

— Дзякуй, Анна Сяргееўна!

— Дзякуй! Будзьце шчаслівы!

Таццяна Лукашэнка,
г. Гродна, школа № 2

Наш Каляндар

АНАТОЛЬ АСТРЭЙКА

24 ліпеня г. г. спаўняецца 60 год з дня нараджэння беларускага паэта Анатоля Астрэйкі. Паэт нарадзіўся ў вёсцы Пясочнае, Капыльскага раёна, Мінскай вобласці, у беднай сялянскай сям'і. Вучыўся на настаўніцкіх курсах і на літаратурным факультэце Мінскага педагагічнага інстытута імя Горкага.

З першымі вершамі выступіў у друку ў 1928 г.

У 1930 г. А. Астрэйка пачаў працаваць у рэдакцыі акруговай газеты «Чырвоная Полаччына». З таго часу і да пачатку вайны супрацоўнічаў з рэспубліканскімі газетамі.

У час вайны А. Астрэйка працаваў адказным сакратаром сатырычнай газеты - плаката «Раздавім фашысцкую гадзіну». Па заданню штаба партызанскага руху ён двойчы накіроўваўся ў варожы тыл. У 1943 г. у друкарні падпольнай газеты «Народны мсцівец» выйшаў зборнік вершаў паэта «Слуцкі пояс». Аднаіменны верш з гэтага зборніка і прапануем увазе нашых чытачоў.

СЛУЦКІ ПОЯС

Нада мною блакітны шацёр,
А навокал — лясы і лясы,
Мая Случчына з тысячы зор
Тчэ на восень свае паясы.

І калі ўсё збярэ ў палатно
І павесіць бяліць цераз край, —
Будзе цёмнаю ночкай відно,
Хоць іголкі на сцежцы збірай.

Млечным шляхам завецца здаўна
Гэты пояс, што лёг цераз бор,
Што саткала мая старана
З маладых і нягаснучых зор.

І ступаючы лёгка на мхі,
На палянкі някошаных траў,
Мы па зорцы шукаем шляхі
Да варожых часцей і застаў.

А калі мы вяртаемся ў бор,
На шляхах падарваўшы масты,
Ападаюць на сівы чабор
Зоры ціхім туманам густым.

Ахінаюць кілімам наш пуць
Да зямлянак праз шум баравы,
А над намі у вырай лятуць
Даўнім шляхам сваім жураўы.

Анатоль Астрэйка

Адрэж па лініі, намечанай пунктырам, зрабі дзірку ў месцы, азначаным чорнай кропкай, і нанізвай старонкі на дроцік або шнурочак.

БІБЛІЯТЭЧКА «НІВЫ» • ВАСІЛЬ БЫКАЎ • ПРАКЛЯТАЯ ВЫШЫНЯ •

У ветраным небе густа плылі шызыя, набрынялыя сцюжай хмары, было золка, сцюдзёна, аднак снег болей не ішоў. Той, што застаўся з ночы, памалу таяў у траве. На дарозе, на схілах яго ўжо засталося няшмат, палаcа зямлі за рачулкай гразка чарнела раскіслым зляжалым ворывам. У некалькіх месцах на схіле відаць былі трупы забітых — шэрыя нерухомыя камякі шынялёў на стаптаным мокрым снезе.

— Дзе старшына? — ваўкавата запытаў Ананьеў.

— А там, за ўзгоркам, — падхапіўшы рэчмяшок, пасунуўся вышай Шапа. — Падвода зламалася. Вось тут перакусіць пакуль што.

Старшы лейтэнант скоса зірнуў на мокры рэчмяшок у яговых руках.

— Ён што — рэчмяшком думае роту накарміць?

— Ды гэта пакуль што. Для вас.

Баец таропка развязаў лямкі і дастаў некалькі сухароў, бляшанку кансерваў і белую алюмініевую пляшку. Ананьеў працягнуў руку і перш - наперш згроб ёю пляшку.

— Дай сухара...

Шапа ўслужліва выбраў яму найбольшы сухар. Старшы лейтэнант разламаў яго напалам. Аўтаматчык няўцямна зірнуў на камандзіра роты.

— Астатняе падзеліш на ўсіх. Паняў?

— Што дзяліць, таварыш старшы лейтэнант?

— Што ёсць.

Лежачы на баку і зусім безуважны да нас, Ананьеў адвінціў пляшку і, ускінуўшы яе, адпіў некалькі глыткоў. З выгляду ён памалу спакайнеў, грубаваты твар яго набываў звыклы выраз зласнаватай суровасці. Байцы на адхоне старанна акопваліся, кідаючы запытальныя позіркі на камандзіра роты, Шапу і мяне таксама, быццам я ведаў што-небудзь невядомае ім. Але пра тое, што здарылася ўранку, я ведаў меней за іх. Дагэтуль нельга было зразумець, як усё тое сталася, хто вінаваты і што роту чакала далей. Праўда, побач быў Ананьеў, толькі ён зацята маўчаў, і я не адважваўся загаварыць з ім.

Вядома, гэта была бяда, якая, зрэшты, здаралася не ўпершыню. Было нават і яшчэ горш. Але і цяпер нас стала дужа ўжо мала, узводныя ланцужкі здаваліся занадта кароценькія — дзесятка паўтара аўтаматчыкаў ляжала за хмызняком ды столькі за насыпам. Да таго ж, тут былі і параненыя, якіх неўзабаве трэба будзе адпраўляць з роты, — колькі ж тады нас застанецца? — думаў я.

Аб тым жа, мабыць, думаў і ротны, які, грызучы сухар, зморшчана азіраў свае баявыя парадкі.

— Ось табе і рота! — сказаў ён. — Дакамандаваліся, у тры госпада маць...

— А што — і Зайцава няма? — асцярожна запытаў я.

Ананьеў не адказаў і не зірнуў нават на мяне, ён зноў углядзеўся ў вышыню, нібы чакаў кагосьці адтуль.

Але чакаць было нельга — мёртвыя не вярталіся. Шкада было многіх небарак, асабліва малодшага лейтэнанта

— Гляньце!

Тое, што заўважыў аўтаматчык, здаецца, ужо было відно ўсім на адхоне. Байцы трывожліва замерлі ў сваіх акопчыках, ніхто не прамовіў ні слова. Ананьеў счакаў з недаверлівай прыкрасцю на твары, затым, нібы сцяміўшы нешта, у некалькі скачкоў адалеў насып. Я таксама хуценька ўзбег па адхоне і апусціўся на бок непадалёк ад ротнага.

Усіх над дарогай скавала недаўменне і цікаўнасць, з вышыні зноў данеслася далёкае, яўна не нашае: «Гэй-эй!», і на схіле ля верхняй мяжы ворыва мы ўбачылі двух. Яны нетаропка ішлі ўніз — другі амаль ушчыльную за першым. Задні пры тым шырока махаў рукамі, пэўна, падаваў знак, каб не стралялі.

— Гэ-эй! Ніхт шысен! Нікс стгаляй!

Вядома, гэта былі немцы, і мы ўсе змярцвелі ад напружанага, нямога здзіўлення, ледзьве верачы сваім вачам. Але тыя сапраўды ішлі да нас. Толькі нейкія трохі дзіўныя былі гэтыя немцы. Добра ўгледзеўшыся, я перш-наперш адзначыў, што апрануты яны неяк неаднолькава. Задняга нельга было разгледзець, а на пярэднім быў вельмі падобны на наш шэры караткаваты шынэлак без гузікаў і непадпяразаны. Ды і шапка на ім была наша — зімовая з растапыранымі ў бакі вушамі. І тут мяне раптам бы штосьці штурханула знутры — выразна і ўпэўнена, я зразумеў, што гэта...

— Чумак!?

Я і сам здзівіўся свайму адкрыццю і, мусіць, здзівіў камандзіра роты, які, аднак, паволі прыўзняўся і стаў на калені. Двое на схіле неяк засцярожліва сышлі ўздоўж ворыва ніжэй і спыніліся. І тады ўжо ўсёй роце стала беспамылкова відаць, што між падталых плям раскіслага снегу, уткнуўшы голаў і вінавата ссутуліўшыся ў сваім пакамячаным шынэльку, стаяў наш Чумак. За ім, акуратна за самай спіной, яўна хаваючыся, падаваў знакі немец з аўтаматам на грудзях, у касцы, з круглай праціўгазнай каробкай на баку.

Як толькі яны спыніліся, немец нешта пракрычаў цераз чумакова плячо, але мы не зразумелі ніводнага слова з гэтага яго крыку. Я няўцямна зірнуў на Ананьева, той, у напружанай позе прыўстаўшы на каленях, зноў зрабіўся счарнела-пагрозлівы і таксама, відаць, не мог сцяміць, што там адбываецца.

— Шнэйдар! — страпянуўся Ананьеў, калі немец крыкнуў яшчэ. — Дзе Шнэйдар? Шнэйдара сюды! А ну!

Гэта ўжо — да мяне. Я ўскочыў на адхоне, але ўспомніў, што Шнэйдар быў ва ўзводзе Піліпенкі, і цяпер мне дужа не хацелася бегчы туды. Аднак піліпенкаўцы, таксама ўжо ўбачылі гэтых двух на схіле, і, паўстаўшы ў сваіх акопчыках, пазіралі на вышыню.

— Шнэйдар! Шнэйдара сюды!

Там пачулі, нехта паўтарыў каманду, і я зноў, захоплены трывожнай цікаўнасцю, падаўся да камандзіра роты. Ананьеў, зусім забыўшыся на небяспеку, высунуўся з-за насыпу амаль да сярэдзіны і мацюкаўся.

58

Ваніна, яго памкамузвода Закірава, ды і Зайцава таксама. Зрэшты, да Зайцава мае адносіны былі болей складаныя. Вядома, я не жадаў новаму ардынарцу злога, ён быў хлопец някепскі, але, не ўсвядоміўшы яшчэ да канца, я міжвольна адчуваў нейкае як бы задавальненне ў душы, што замест яго ля камандзіра роты зноў я.

Ананьеў праглынуў рэшту сухара і з нейкай ужо новаю думкай агледзеў узвод.

— Так. Дзе Цвяткоў?

— Куркова перавязвае, — сказаў Шапа.

— Перадай, хай збірае параненых, гэтага цуцыка, — ротны кіўнуў на немца, які, сцяўшыся, паныла сядзеў у мундзірчыку пад насыпам, — і па канаве ў тыл.

Шапа, прыгнуўшыся, пабег па адхоне, а я ў каторы ўжо раз адчуў шчымлівую самоту ад таго, што восьвось, мабыць і для мяне ўсё скончыцца. Вядома, у медсанбаце горш не будзе, у чымсьці санбат нават здаецца зманлівым. Ды вось бяда: ён быў дзесьці далёка, у невядомасці, ва ўсякім разе, па-за ротай. А ўсё, што не было маёй ротай, здавалася мне непатрэбным, нецікавым, пастылым.

Я выпрабавальна зірнуў у твар камандзіру, але той, туга сцяўшы пашчэнкі, упікнуў ці не заўважыў гэтага позірку. Пакуль што ён не казаў нічога, здаецца, ён наогул пра мяне не думаў, відавочна, яго клапаціла іншае. Лежачы на адхоне, ён усё кідаў позірк то на вышыню, то ўбок, куды нядаўна паказваў Шапа і дзе, здаецца, сапраўды падыходзілі нашыя батальёны. Некалькі разоў — чуваць было — там прагрукацеў «максім», бахнулі вінтоўкі. Аднойчы вецер данёс нават крык, мабыць, каманду. Праўда, адсюль, з лагчыны, яшчэ нічога не было відаць. І ўсё ж блізкая прысутнасць сваіх супакойвала, несла нейкую ўпэўненасць што страшнага болей не здарыцца.

Паляжаўшы так, Ананьеў пасунуўся ніжай, сеўшы, падцягнуў на жываце дзягу. Мусіць ад выпітай гарэлкі, яго счарнелы зашчацінены твар ажыў, позірк набыў спакойнасць, былое звераватае ўладнасці ў ім заставалася ўсё меней. Аднак напружана-пакутніцкая зморшчына пад пераноссем не знікала — свежае перажыванне ад няўдачы рэзка адбілася на твары камандзіра роты.

Праз хвіліну Ананьеў ускочыў на ногі і імкліва збег па адхоне. Я, як гэта рабіў заўжды, падхапіў свой аўтамат з разбітым прыкладам і памкнуўся следам. Але я трошкі замінаўся аднаруч, — плячо ўсё ж пакутна балела, — і не паспеў збегчы ўніз, як аднекуль здалёку пачуўся крык. Нешта падобнае на праціглае: «Гэ-эй!» даляцела ад вышыні і сціхла.

— Таварыш старшы лейтэнант! — раптам выкрыкнуў аўтаматчык на адхоне: застыўшы з лапаткай у руках, ён выглядваў па-над дарогай, і ў голасе гучалі трывога і здзіўленне. Камроты спыніўся.

— Што такое?

60

З панылай пакорнасцю на ўсёй нехлямяжай постаці між намі і немцамі стаяў наш аўтаматчык. Спярша мы думалі, што ён пачне нешта гаварыць, можа, агітаваць, каб здаваліся з палон — такое ўжо было аднойчы і цяпер не здзівіла б нас. Але ён маўчаў. Тады здалося, што ён наважыўся чэсна загінуць, каб не саслужыць немцам подлае службы здрадніка, і гэта выклікала спачуванне да небаракі. Але пакуль што абодва яны нерухома стаялі на схіле. Немец так шчыльна ціснуўся да чумаковай спіны, што стрэліць, каб не трапіць у Чумака, было немагчыма. Аўтаматчыкі ў ланцугу загаманілі, кожны па-свойму разумеючы гэтую падзею.

— Ось гад! Прадажнік, канешне.

— Які там прадажнік! Уліп ён.

— Ды бяжы ты, расцяпа!

— Дзе Шнэйдар? — раўнуў, павярнуўшыся да мяне, Ананьеў.

Але Шнэйдар ужо бег. Толькі гэты доўгі, няўклюдны чалавек проста, відаць, не ўмеў спяшацца. Бег яго хутчэй напамінаў леную хаду з прыскокам — згорбіўшыся, ён то вяла труха́ў, то блытана клыпаў па мокрым палетку.

— Бягом!! — крыкнуў з насыпу камандзір роты. Шнэйдар урэшце перабег адкрытую балацявінку, перасіг лужыну ў канаве і з нейкай няўклюднай развалкай палез на адхон. Ротны, трохі памякчэла, спытаўся:

— Што ён крычыць? А ну, паслухай.

Шнэйдар крыва перасмыкнуў вуснамі.

— Што слухаць? Таго фрыца вымяньвае.

Ананьеў пакутна зламаў брыво, расслаблена асеў ніжай, а затым і зусім адвярнуўся ад вышыні. Шнэйдар узлез наверх і, не ведаючы, што рабіць далей, укленчыў на адно калена, адставіўшы ўбок доўгую, у ватных штанах нагу. Халява ягонага кірзача была рвана распората чымсь, мабыць, асколкам.

Наступіла трудная паўза. Хлопцы ў ланцугу зусім прыціхлі. Ніжэй, пад адхонам, напружана застыў паланёны, пад якім, чагось чакаючы, стаяў санінструктар сержант Цвяткоў.

Узоўж канавы да нас бег Шапа.

Не ведаючы, што і думаць, я зноў перавёў позірк на схіл і адчуў у сабе міжвольнае шкадаванне да гэтага небаракі Чумака. Трэба ж было яму трапіць у такое становішча, якога не дай бог нікому! Ён і сам, мабыць, разумеў гэта і цярпліва стаяў, з выгляду зусім абыякавы да свайго лёсу, напалоханы, збянтэжаны, наўрад ці да канца разумеючы ўвесь драматызм таго, што здарылася.

У ланцугу, перабіваючы адзін аднаго, гаманілі:

— За Чумака — гэтага фрыца? Няма дурных.

— Дык што ж — Чумаку прападаць?

— Уцякаць трэба!

— Глядзі ўцячэш, калі на мушцы трымаюць.

— З кулямёта тады абодвух... Усё адно...

ПА БЕЛАРУСКІХ КУРОРТАХ

Дом адпачынку «БЕЛАРУСЬ»

Від на дом адпачынку.

На прагулцы.

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

КОЛЬКІ КОЛЕРАЎ РАСПАЗНАЕ ЧАЛАВЕК

Бачны намі спектр складаецца з сямі асноўных колераў: чырвонага, аранжавага, жоўтага, зялёнага, блакітнага, сіняга, фіялетавага. Але вядома, што вока чалавека здольнае распазнаваць намнога больш колераў і адценняў, чым сем. Мы прывычна гаворым, напрыклад, што пра колер беж, марэнга, салатны, лімонны, індыго і само.

Розныя колеры — гэта электрамагнітнае выпраменьванне з рознай даўжынёй хвалі. Адзінка вымярэння даўжыні хвалі называецца ангстрэмам. Фіялетавы канец бачнага спектра адпавядае даўжыні хвалі прыкладна ў 4000, а чырвоны — у 7000 ангстрэм.

Чалавек з добра трэніраваным вокам адрозніває адзін ад аднаго колеры, што адрозніваюцца ўсяго на 3 ангстрэмы. Значыць, усяго мы можам бачыць каля 1000 чыстых колераў! Застаецца даць толькі кожнаму з іх назву.

КОЛЬКІ ШТОГОД ЗЕМЛЕТРАСЕННЯЎ?

Ва ўсім свеце штогод рэгіструецца 300 тысяч землетрасенняў, з якіх каля 25 з сур'ёзнымі вынікамі.

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

КАЛАФЁРЫ

Мы ўжо не адзін раз паўтаралі ў сваёй рубрыцы і паўтараем яшчэ раз, што з надыходам лета трэба перайсці на лягчэйшае меню: ужываць менш мясных патраў, я як мага больш малочных прадуктаў, гароднiны, яечак. З гэтых жа прадуктаў, крыху падумаўшы, можна зрабіць нічуць не менш спажыўныя блюды, чым з мяса. Варта таксама звярнуць асаблівую ўвагу на рыбу, мяса якой з'яўляецца вельмі лёгкастраўным.

Сёння прапануем некалькі блюдаў з калафёра.

Найчасцей распаўсюджаным блюдам з калафёра ў Польшчы з'яўляецца калафёр вараны. Гэта, так сказаць, класічны спосаб. Цэлую галоўку калафёра дакладна ачышчаюць, мыюць, абразаюць зелень і «качанчык». Пасля кладуць у гарачую ваду, у якую дадаюць перад гэтым па смаку соль і цукар, і вараць, пакуль калафёр не стане мяккі. Цэлую галоўку вымаюць з вады, кладуць на талерку, паліваюць падсмажанымі на масле сухарамі і падаюць, падзяліўшы яе на часткі. Можна яго есці як самастойнае блюда з хлебам ці булачкай, можна падаваць яго таксама да гарачага мяса ў якасці салата.

На Беларусі ж, напрыклад, калафёры падрыхтоўваюць крыху інакш. Іх рэжуць на маленькія кавалкі, нядоўга абварваюць у пасоленай вадзе і, калі яны яшчэ цвердаватыя, адцэджваюць на сіце. Кладуць пасля на разагрэтае на патэльні масла, пасыпаюць мукой і молатымі сухарамі і падсмажваюць.

Цікава падрыхтоўваюць патравы з калафёраў у Чэхаславакіі.

Абабраны, ачышчаны і абпаласканы калафёр вараць у пасоленай вадзе, пакуль не стане зусім мяккім. У той час на патэльні падсмажваюць дробна нарэзаную цыбульку. Калафёр, абсушыўшы ад вады, кладуць у каструльку і дакладна размінаюць яго відэльцам, перамешваючы разам з падсмажанай цыбулькай. У залежнасці ад велічыні калафёра ўбіваюць некалькі яечак, вымешваюць, дадаюць соль і перац, яечкі з калафёрам сатнуцца, як яешня. Падаючы, пасыпаюць калафёр «а ля мазгі» дробна нарэзанай зялёнай пятрушкай, або, калі хто любіць, сцёртым на тарцы галандскім сырам. Ядуць гэтую патраву з хлебам ці з бульбай. Можна есці таксама яе халоднаю з хлебам.

Робяць чэхі яшчэ паніраваны калафёр. Перад варкай калафёр дзеляць на даволі вялікія кавалкі, пасля нядоўга вараць у пасоленай вадзе. Павінен ён быць паўцвёрды. Асушыўшы ад вады, кожны кавалак мачаюць у муку, яечка і молатыя сухары, а пасля падсмажваюць на тлушчы, пераварочваючы на кожны бок. Падаюць гэткі калафёр з маладой бульбай, або з салатам з памідораў, агуркоў ці нейкай іншай агародніны.

Гаспадыня.

ПРАЎДА АБ ВЫРАТАВАННІ ЭКСПЕДЫЦЫІ НОБІЛЕ

Ільды, ільды... Абломкі дырыжабля.

Дзевяць чалавек стоўпіліся пад таросам.

«Мы нічога не паспелі зразумець. Дырыжабль пацяжалеў і пачаў падаць з вышыні 300 метраў. Нобіле кінуўся да штурвала, спрабуючы прадухіліць катастрофу. Позна. Камандзірская гандола сутыкнулася з ледзяной глыбай, падскочыла і са страшэнным гулам пацягнулася па глыбокім снезе. Затым рэшткі гандолы адарваліся ад корпуса дырыжабля. Мы былі выкінуты на лёд. Толькі двое не ўсталі — Нобіле і Чачоні. У абодвух пры падзенні былі зламаны ногі. Дырыжабль хутка падняўся, уносячы з сабой шэсць нашых таварышаў» (Ф. Бегоунек). Дзевяць чалавек, з іх двое параненых, засталіся на лёдзе. Дзесяты (механік) загінуў пры ўдары гандолы аб тарос. На месцы катастрофы ўдалося сабраць 70 кілаграмаў пемікану, крыху шакаладу, маленькую палатку і (о, святая мадонна!) аварыйную маламоцную радыёстанцыю.

Над лагерам днём і ноччу ззяла сонца. Цюлені зрабілі непадалёк ямкі ў лёдзе і ў першыя два дні вучыліся італьянскай ветлівасці: кавальера, эччэленца, сіньёр. Арыстакрат паручнік Цапі напяваў: «О, мой Неапаль». Так было да 28 мая. 28 мая радыст Біаджы ў адчаі адкінуў навушнікі: «Яны не чуюць, яны нас не слухаюць!» У карвет-капітана Марыана пачаліся галодныя сутаргі ў страўніку.

82-я ледзяная паралель пачала экзамен на мужнасць. За 82-й ледзяной паралеллю разам з першай галоднай нормай хваленая дысцыпліна арміі дучэ затрашчала па швах. 29 мая фізік Бегоунек заўважыў, што Цапі шэпчацца з Марыана. Калі халодны, мокры, галодны лагер засынаў, яны будзілі метэаролага Мальмгрэна і доўга шапталіся з ім, азіраючыся, прыслухоўваючыся, як кідаецца ў сне цяжка ранены камандзір Умберта Нобіле.

Італія не спяшалася прыняць дапамогу Савецкай Расіі. Гэта быў час, калі Рэспубліка Саветаў прарвала дыпламатычную блакаду, калі на дыпламатычных прыёмах савецкім паўпрэдам забываліся пакласці відэлец, а ў міжнародных экспрэсах сачылі за савецкімі дыпкур'ерамі. Ды і што яны, рускія, могуць прапанаваць? Іх ледакол, які носіць ненавіснае для буржуа імя камісара Красіна, стаіць на прыколе з патухлымі топкамі. Самалётаў у рускіх няма, дырыжаблю няма. Ну, што Расія можа супрацьпаставіць Еўропе?

І раптам «Заява Савецкага камітэта дапамогі дырыжаблю «Італія». О, якое чыста камісарскае нахабства! Яны заяўляюць, што выратавальныя работы арганізаваны дрэнна. Што ўся гэта тэхніка слабая і паставленых задач не вырашыць. Не, вы толькі паслухайце: «У справе арганізацыі бязладнасць: большасць суднаў і самалётаў для работы ў такіх палярных шыротах непрыгодныя». Саветы прапануюць кардынальна дзеянні, стварыць

ТРЫБУНА чытачоў

ДОБРЫЯ АКТЫВІСТКІ

Марыся і Люба Раманчук — вельмі добрыя актывісткі гайнаўскага аддзела БГКТ. Дзякуючы ім быў арганізаваны пры аддзеле бібліятэчны пункт. Кніжкі атрымалі з ТП БГКТ. Марыся і Люба арганізуюць таксама сустрэчы з беларускімі паэтамі і збіраюць экспанаты ў Беларускі музей у Белавежы.

В. Б.

§ Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Я выдзеліў сыну палавіну зямлі без перапісвання яе на сына і памог яму пабудаваць дом, у якім я меў жыць разам з сынам. Аднак сын мой не толькі не пусціў мяне ў новы дом, але зневажае мяне і пагражае бойкай. Парайце, што мне рабіць.

АДКАЗ: Зямля застаецца вашай уласнасцю, а выдзяленне сыну часткі гаспадаркі без натарыяльнай умовы пазбаўлена праўнага значэння. Новы дом, пабудаваны вашым сынам, паколькі знаходзіцца на вашай зямлі, з'яўляецца таксама вашай уласнасцю. Сыну прыслугоўвае толькі права патрабавання звароту коштаў будовы дому ў выпадку, калі б вы хацелі прымусова высяліць яго з дому. Вам прыслугоўвае таксама права патрабавання праз суд перанясення ўласнасці ўчастка зямлі, на якім пабудаваны дом за адпаведнай заплатай.

Таму раім растлумачыць сыну, якія вам прыслугоўваюць правы і папярэдзіць, што ў выпадку, калі б ён не змяніў сваіх паводзін, вы скарыстаеце з сваіх правоў.

Гэта павінна даць жаданыя вынікі, тым больш, што вы можаце завяшчаннем пазбавіць сына спадчыны па сабе.

Аднак неабдумана дзейнічаць у гэткіх выпадках не варта.

ДАРАГОЕ СЭРЦАЙКА!

У нашай вёсцы ёсць святліца, у якой часта адбываюцца забавы. Нядаўна ў нас была такая забава, калі можна яе назваць забавай. Бо звычайна ж са словам забава чалавек спалучае танцы, спевы, жарты і т. п.

А тут адбылася бойка, а не забава. Проста, пару хлопцаў занадта «павесялела», уліўшы ў горла паўлітроўку, а мо і больш. Невядома па якой прычыне паўстала суматоха і дзяўчаты пачалі ўцякаць: хто дзвярыма, а хто і акном. Але хутка супакоілі «герояў» іншыя хлопцы і ўсё вярнулася на сваё месца. Але, як аказалася, мой хлапец таксама папісаўся «геройствам». Мы з Пецем ходзім ужо амаль год часу. Мне было сорамна, што мой хлапец так вёў сябе, і я пастанавіла яго правучыць. Не ведаю толькі, ці мне гэта ўдасца і ці я

добра пастулаю. Пры першай па забаве сустрэчы я сказала Пецю, што ўсё між намі скончылася, што мне сорам хадзіць з хлопцам-хуліганам. Хіба што... А вось які дала яму загад: мае сабраць калегаў, якія таксама «геройнічалі», і ўсе разам маюць перапрасіць нашых дзяўчат і паабяцаць, што больш такое не паўторыцца. Толькі тады вярнуся да Пеці. Гэта падтрымалі і мае сяброўкі. Мы, дзяўчаты, пастанавілі, што не пойдзем на забаву, пакуль не даб'емся свайго. А ў нас дзяўчат нямнога, дык для каго ж тады яны зробяць забаву? З кім жа тады будуць гуляць? Пеця паабяцаў узяць справу ў свае рукі, пераканаць калегаў у яе слушнасці і выканаць наш загад. Ведаю, што Пеця мяне вельмі кахае, але ці не завостра я паступіла?

Аня з Б.

Аня! Брава! Твая толькі ініцыятыва, да яе ж далучыліся твае сяброўкі. Калектыў — гэта сіла, таму веру ў паспяховасць вашага рашэння. Тут ужо не толькі справа Пеці і твая, Аня, а проста ўсіх дзяўчат і хлопцаў, якім належыцца лекцыя выхавання. Табе і Пецю прыпала толькі кіраўнічая роля, з якой пастарайся добра справіцца. Калі вы задумалі выхаваць «нявыхаваных» — давядзіце справу да канца. Напэўна ўдасца.

Жадаем поспехаў!
Сэрцайка

ПАМАЖЫЦЕ

Дарагая «Ніва», парай мне, як жыць? Мне 71 год, а малодшы сын з жонкай выгнаў мяне з хаты. Дзе мне цяпер падзецца? Было ў мяне 6 дзяцей: 2 сыны і 4 дачкі. Старэйшага сына ажаніў у 1950 годзе, а малодшага ў 1963. Старэйшы сын адыйшоў ад мяне па злосці. Тады ў мяне былі яшчэ дочкі, і я разлаваўся ды нічога яму не даў: думаў, што з меншым буду жыць.

Мой старэйшы сын добры і працавіты. Хоць я яму нічога не даў, ён купіў сабе зямлю, пабудаваў хату. У гэтым годзе хацеў будаваць новую клуню, але не меў дзе будаваць. Мне стала яго шкада, што я яго пакрыўдзіў у маладых гадах, і я хацеў цяпер яму даць палавіну сялібы. За гэта мяне малодшы сын выгнаў з хаты.

Парай, «Ніва», што цяпер мне рабіць: даць палавіну сялібы старэйшаму сыну і ісці да яго жыць? Ён мяне прыняў бы, але мне сэрца не дазваляе: я яго скрыўдзіў.

Ян Леанюк,
Рутка

Ад рэдакцыі: Вядома, пасля стольскіх год цяжка напраўляць крыўду, але лепш гэта зрабіць цяпер, чым ніколі. Малодшы сын павінен зразумець, што ў бацькі ўсе дзеці павінны быць роўныя, што кожны з іх мае аднолькавае права да бацькаўшчыны.

РАВАРОВЫ КУРС

Нядаўна ў Дубічах Царкоўных закончыўся курс па вывучэнню элементарных вестак аб правілах дарожнага руху. Курс быў прызначаны для школьнікаў і адбываўся ў мясцовай школе. Быў ён вельмі патрэбны, бо многія вучні даязджаюць у школу на роварах. Курс праводзіў выхавацель Ул. Несцярук. Усе вучні (курс быў арганізаваны для старэйшых класаў), якія ўдзельнічалі ў курсе, паспяхова яго закончылі.

В. Б.

Загараем на сонцы (каля Ляўкова).
Фота: Я. Цялушэцкі

паўнамоцны міжнародны цэнтр, аб'яднаць намаганні...

Прапанова Асавіяхіма засталася без адказу. Старшыня Камітэта дапамогі І. С. Уншліхт заявіў, што пакідае за сабой свабоду дзеянняў. Камітэт аддаў загады рыхтаваць да неадкладнага выхаду судна «Персей», ледакольны параход «Малыгін» і ледакол «Красін». Еўрапейскія эксперты паціскалі плячыма: «Падрыхтаваць за чатыры дні «Красін»? За месяц яшчэ куды ні шло». Лепшыя асы Еўропы былі здзіўлены: «Бабушкін? Чухноўскі? Не ведаем такіх, не чулі...»

Карыкатура ў «Паэзе сера»: русічы ў лапцях пераскокваюць з ільдзіны на льдзіну, дабіраючыся да лагера Нобіле. Яшчэ карыкатура: камісар у скуранцы ідзе па лёдзе з пэндзалем і фарбуе лёд у чырвоны колер. І тэлеграма ад Фрыцьофа Нансена: «Другі агульны сход Міжнароднага таварыства па вывучэнню Арктыкі на паветраным караблі глыбока ўдзячны Савецкаму ўраду за выдатна пачатыя і праводзімыя ім дзеянні, накіраваныя на выратаванне экспедыцыі Нобіле». І, нарэшце, лічбы, якім Еўропа паверыла толькі нямнога пазней: «Красін» быў падрыхтаван да паходу за 4 дні 7 гадзін 40 мінут».

У лагеры Нобіле на пяты дзень касля катастрофы пачаліся рознагалоссі. Трое пакідалі лагер. Пашапталіся, дамовіліся, і цяпер пакідалі. Парушылі самыя першыя арктычныя азы: толькі дружна, толькі разам... Марыана, Цапі, Мальмгрэн. На льдзіне засталіся двое параненых і чацвёра верныя абавязку.

Праз шэсць гадоў даследчыкі знойдуць аналогію: лагер «Чалюскіна» расціснуты лёдам. «Эрэсуданс постэн» (Швецыя) напіша: «Ні адзін чалюскінец не пакінуў лагер, хаця ў іх было больш шанцаў дасягнуць берагу, ні адзін не падумаў пайсці. Лядоваму дыханню Арктыкі рускія супрацьпаставілі рэдкую аднадушнасць, дысцыпліну і вытрымку».

(Заканчэнне ў наступным нумары)

ЖАДАЮЦЬ

У вёсцы Тапаркі (Гайнаўскі павет) існуе клуб «Рух». Аднак у такім клубе некаторыя прадукты, як цукар, мука... купіць сялянам немагчыма, бо іх сюды не прывозяць. «Рух» гэтых рэчаў не мае. А цукар, мука сялянам штодзень патрэбны, і жыхары вёскі Тапаркі вымушаны хадзіць за імі ў другія вёскі (Сакі, Рэдуты), дзе існуюць крамы.

Жыхары Тапаркоў жадаюць, каб свой клуб «Рух» замяніць на «Клуб селяніна». У клубе селяніна, як і ў краме, на многа больш розных прадуктаў, патрэбных сялянам. І цукар і мука там прадаюцца. Трэба, каб адпаведныя ўлады зразумелі сялян гэтай вёскі і як найхутчэй арганізавалі тут «Клуб селяніна». (МП)

На пасбішчы каля Бандароў.
Фота: Я. Цялушэцкі

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Kto wierzy w bociany" (polski), 27—28.VII. „Przystanek komisariat" (węgierski), 29—30.VII. „Testament Agi" 31.VII. — 1.VIII.

Нараўка

„Ostatnie wakacje" (radz.), „Znaki na drodze" (polski), 28.VII. — 1.VIII.

Нарва

„Jarzębina czerwona" (polski), „Los człowieka" (radz.), 28.VII — 1.VIII.

Чыжы

„Album" (polski), „Drugi tor" (NRD), 28.VII. — 1.VIII.

Дубічы Царкоўныя

„Dżamila" (radz.), „Gang Olsena" (duński), 28.VII. — 1.VIII.

Арэшкава

„Popierajcie swego szeryfa" (USA), „Życie, miłość i śmierć" (franc.), 28.VII. — 1.VIII.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Nieśmiertelni Flip i Flap" (USA), „Wielka miłość" (franc.), 28.VII. — 1.VIII.

Орля

„Twarz anioła" (polski), „Kosmos wzywa" (radz.), 28.VII. — 1.VIII.

Райск

„Labirynt miłości" (radz.), „I znów z tobą" (węgierski), 28.VII. — 1.VIII.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Biała pani" (czeski), 27. — 28.VII. „Dziki swobodny" (angl.), 29.VII. — 30.VII. „Południk zero" (polski), 31.VII. — 1.VIII.

Янаў

„Kto wierzy w bociany" (polski), 28.VII. — 1.VIII.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Prywatna burza" (czeski), 27. — 28.VII. „Otello z prowincji" (węg.), 29. — 30.VII. „Napad stulecia" (angl.), 31.VII. — 1.VIII.

Мельнік

„Dziewczyna kłamie" (jugosł.), 27. — 28.VII. „Miraż" (USA), 29. — 30.VII. „Effi Briest" (NRD), 31.VII. — 1.VIII.

Мілейчыцы

„Świat grozy" (polski), 27. — 28.VII. „Skąpani w ogniu" (polski), 29. — 30.VII. „Ambasadarowie nie mordują" (NRD), 31.VII. — 1.VIII.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Południk zero" (polski), „Krwawa bajka" (jugosł.), 28.VII. — 1.VIII.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wrzystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 5.673 E-3

ШТО ТАКОЕ КАМІНАР?

Такое пытанне паставіў нам наш агент з Плёсак. Падазраваючы ў ім (пытанні) глыбейшы сэнс, мы не сталі яму (агенту) дацінаць, што сам не можа вырашыць такога банальнага пытання, а паслалі яму вытрымку са слоўніка. А там крыптонім «камінар» расшыфроўваецца наступным чынам: «чалавек, які прафесіянальна займаецца чысткай комінаў».

Неўзабаве атрымалі мы рапарт з Плёсак, у якім наш агент падвергнуў знішчальнай крытыцы слоўнікавую дэфініцыю, адначасова даказваючы адарванасць вучоных ад жыцця.

Аргументацыя была ўнушальная, і мы вырашылі даць справе належны ход. Дакуль жа, урэшце, можна людзей абдуваць! Калі нават і самога пытання нельга вырашыць, дык хай хоць дэфініцыя з'явы будзе правільная. Бо, на жаль, нягледзячы на выкрыццё фальшы, наш супрацоўнік не бачыць магчымасці паспяховага змагання з самой з'явай. Ён толькі прапануе маленькую, фармальную папраўку ў дэфініцыі паняцця «камінар», менавіта: сказ «камінар — чалавек, які прафесіянальна займаецца чысткай комінаў» замяніць сказам «камінар — чалавек, які прафесіянальна займаецца чысткай сялянскіх кішэняў».

Падтрымліваем прапанову свайго супрацоўніка і на доказ таго, што яна трапная, прыводзім урывак з яго рапарту:

«Плёскі — вёска вялікая, звыш 200 комінаў. Камінар «чысціць» іх на працягу аднаго дня. І то з вялікім перапынкам на абед і з меншымі перапынкамі на іншыя цялесныя прыемнасці. Ёсць за што! Палічыце: ад кожнага коміна 7 злотых. Дзённы заробак звыш 1400 злотых. І не ўзлезшы ні разу на дах, і не зірнуўшы прафесіянальным вокам у апраметную цемру плёскаўскіх комінаў. Проста прыходзіць да гаспадара, выпісвае квіт, бярэ грошы і да пабачэння. І так кожны месяц. Задаволены. Людзі не супрацьўляюцца яго практыкаванням. Перастаў нават мятлу насіць. А ў апошні раз з'явіўся ў беленькіх пальчатках. Каб ніхто не сумняваўся, якая ён важная персона, каб хутчэй чысціць сялянскія кішэні.

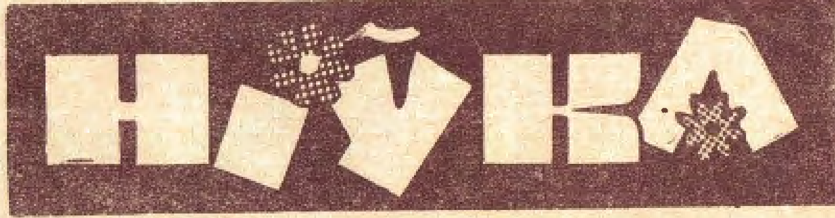
Паспрабуй яго загнаць на комін! Калі і ўдасца табе дабіцца такога поспеху — не чакай дабра. Напаскудзіць. А кажуць — камінар шчасце прыносіць». Гледзячы каму, дарагі сябра, сабе — напэўна.

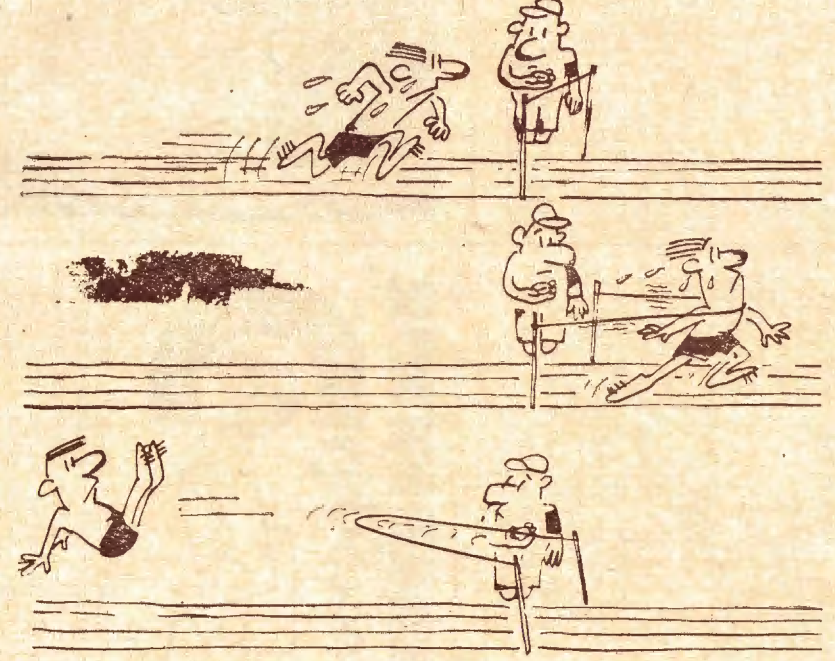
НЕ ДАГАДЗІЎ

— Забудзем учарашнюю сварку, паглядзі, якія я табе завушніцы купіў, — сказаў муж жонцы.

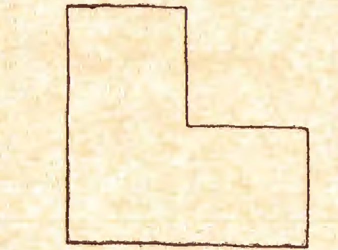
Жонка абыякава паглядзела на завушніцы і адказала:

— Пасля таго, што ты мне ўчора нагаварыў, я чакала лепшага падарунка.

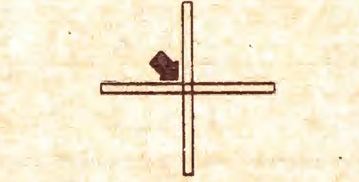
Галавaломка

Гэту прамавугольную фігуру раздзяліце на чатыры такой жа формы меншыя фігуры.

*

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

РАМАНТЫКА

— Гэта праўда, што ты ажаніўся вельмі рамантычным спосабам — украў сваю будучую жонку?

— Праўда.

— А яе бацькі не наладзілі пагоню?

— Наладзілі.

— І не дагналі?

— Дагналі і цяпер жывуць у нас...

ШАЛЯПІН

Адзін мільярдэр папрасіў Шаляпіна выступіць у яго на вечары і запытаў пра ганарар.

— Тысяча долараў, — адказаў спявак.

— Добра, вы атрымаеце сваю тысячу долараў, але толькі выступіце са сваім нумарам і не затрымаецеся сярод гасцей.

— Вам трэба было адразу пра гэта сказаць, — усміхнуўся Шаляпін. — Калі мне не трэба быць з вашымі гасцямі, я буду спяваць і за пяцьсот.

НАЙЛЕПШАЕ ВЫЙСЦЕ

— Набліжаецца дзесятая гадавіна шлюбу Пуцялкаў. Як мы адзначым гэту дату?

— Ведаеш, будзе найлепш, калі мы аб гэтым ім не напомнім.

Апазіцыя ў ФРГ выступае супраць ратыфікацыі дагавораў з СССР і Польшчай.

— Разумею твае пярэчанні супраць дагавораў, бо яны падпісаны ў гарадах, якія згодна майму загаду, знішчаны.

ЗАЯЦ І МЯДЗВЕДЗЬ

Заяц скардзіўся
Мядзведзю:
— Ад лісы я
Ледзьве ўцёк.
— Вось дзівак,
Ды ты б ёй лапай
Па загрыўку
Добра ўпёк,
Каб яна, рыжуха, гэта,
Не магла ад болю ўстаць.
— Дзе ж такую,
Любы Мішка,
Як твая,
Мне лапу ўзяць?

А. Дзеружынскі

НЕ ЯГО ВІНА

— Як сын здаў экзамен па гісторыі?

— Так сабе. Але ж гэта не яго віна: яны пыталі беднага хлопчыка аб тым, што адбывалася задоўга да яго нараджэння.

ЧАМУ

Пятро. Коля, куды ты ідзеш?

Коля. На паляванне.

Пятро. А чаму ідзеш без патронаў?

Коля. Гэта больш танна, а вынік адзін і той жа!

— Не дуры! Не маю прэтэнзіі ні да цябе, ні да тваё маці! Дазволь мне зрабіць гэту гойданку...

УГАДАЎ

Спаткаліся два сябры — Іван і Сцяпан.

— Ты сёння абавязкова вып'еш, па вачах бачу, — гаворыць Іван Сцяпану.

— А я кінуў піць, — кажа Сцяпан.

— Вып'еш, давай паспрачаемся. Калі я прайграю — стаўлю бутэльку, калі ты — таксама ставіш.

— Згодзен, — кажа Сцяпан.

— Глядзі, які ты ўпарты, — кажа Іван. — Я прайграў, стаўлю бутэльку.

Выпілі. Потым зноў гаворыць Іван:

— Бачыш, і ты прайграў — стаў бутэльку...

Першая тэхнічная дапамога.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Янкі Панфілюка з Беластока і яго сяброў Аліны Чыгер і Янкі Салаў'я змяшчаем песню:

◆ ТЁМНАЯ НОЧЬ ◆

Стихи В. Агатова
музыка Н. Богословского

Темная ночь, только пули свистят по степи,
Только ветер гудит в проводах, тускло звезды мерцают...
В тёмную ночь, ты, любимая, знаю, не спишь,
И у детской кроватки тайком ты слезу утираешь.

Как я люблю глубину твоих ласковых глаз,
Как я хочу к ним прижаться сейчас губами...
Тёмная ночь разделяет, любимая, нас,
И тревожная чёрная степь пролегла между нами.

Верю в тебя, в дорогую подругу мою,
Эта вера от пули меня темной ночью хранила.
Радостно мне, я спокоен в смертельном бою,
Знаю, встретишь с любовью меня, что б со мной ни случилось.

Смерть не страшна, с ней не раз мы встречались в степи,
Вот и теперь надо мною она кружится...
Ты меня ждешь и у детской кроватки не спишь,
И поэтому, знаю, со мной ничего не случится!

— Люблю халоднае малако!

Кур'ёзы

КОЛЬКІ У НАС ВАРШАВАЎ

У Польшчы ёсць шмат населеных пунктаў, якія маюць назвы краін або вядомых гарадоў. Так, напрыклад, 19 мястэчак называюцца Карэя, 18 — Амерыка, 13 — Венгрыя, 10 — Абісінія, 9 — Канада, 5 — Бразілія, 3 — Італія, 2 — Кітай, 2 — Балгарыя.

Акрамя таго, ёсць дванаццаць Віфлеемаў, восем Александрый, сем Венецый, па 4 Прагі і Кіевы, 2 Вавілоны і Бялград. Найбольш жа ў гэтых адносінах павязло Варшавам. Іх у Польшчы аказваецца 21.

Сярод населеных пунктаў Польшчы ёсць Рай (15), Пекла (47), каля сотні Анёлаў. Ёсць таксама Няпекла, Чорцікі, Д'ябль, Сонца, дзве Луны, Мядзведзіца і Сатурн. Сустракаюцца мясцовасці, назвы якіх гучаць у загадкавай форме: Свішчы, Навер, Нудыкгавары. А ёсць і такія, як Прывет, Чур.

ГОРШ ЗА ЗЕМЛЕТРАСЕННЕ

Рэпарцёр аднаго амерыканскага часопіса нядаўна ўзяў інтэрв'ю ў буйнога землеўласніка на поўначы Перу па імені Кабрэра. «Карамба! — усклікнуў памешчык, адпіўшы глыток халоднага ліманаду. — Нас напаткала страшэннае, спусташальнае няшчасце. Калькі ахвяр! — Ён перакінуў цыгару ў другі куток рота. — Падумаць страшна!» «Так, сеньёр, я разумею вас, — зрабіў спачувальную міну рэпарцёр. — Проста жах бярэ, як успомніш пра гэтае землетрасенне...» «Пры чым тут землетрасенне? — прабурчэў Кабрэра, і дзве глыбокія зморшчыны перасеклі яго лоб. — Я гавару пра зямельную рэформу».

Каб начальнік не падлажыў яму свінню, ён падлажыў начальніку парася.